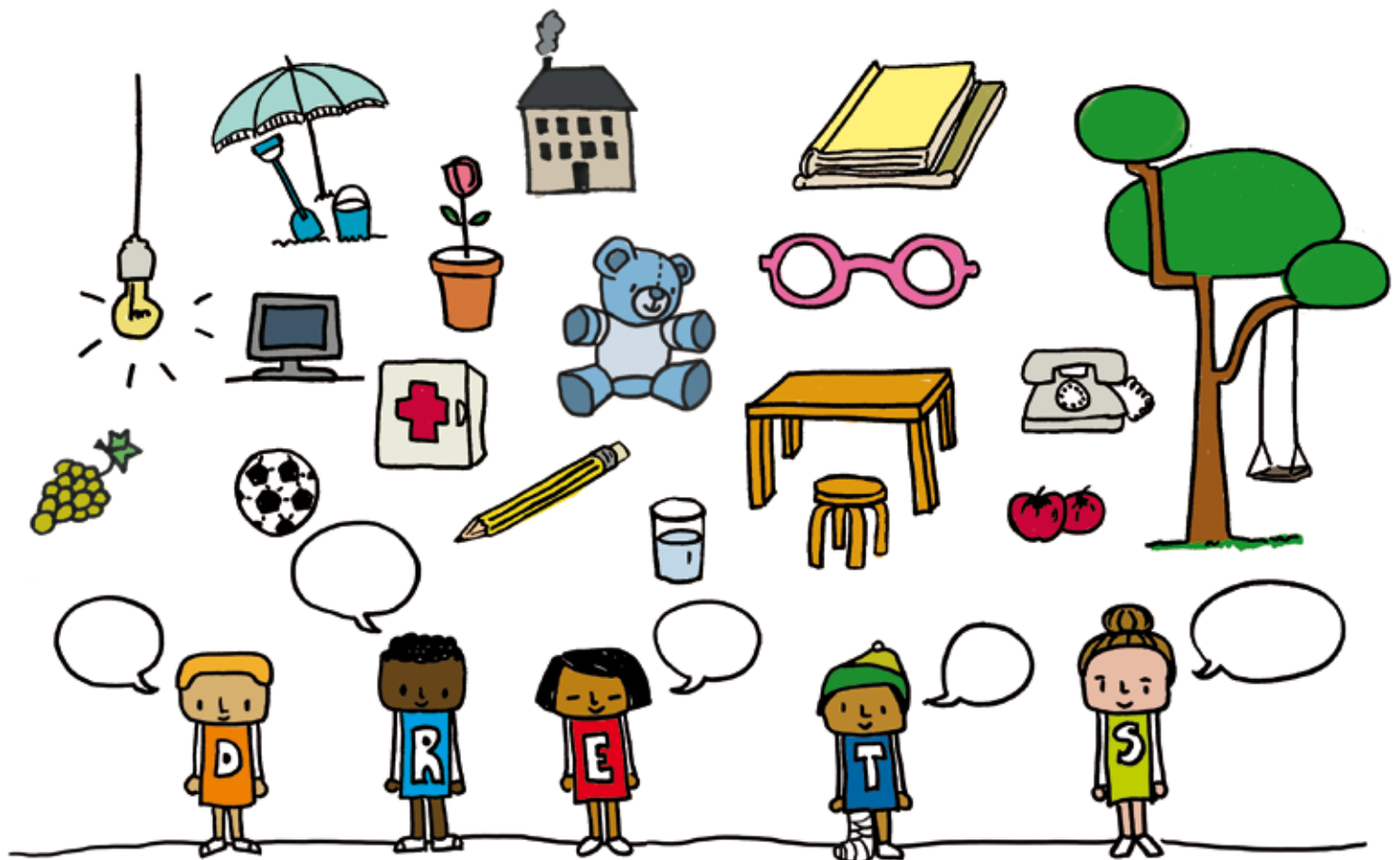

LA CONVENCIO SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT: UNA REVOLUCIO SILENCIOSA

Reptes i recomanacions sobre
la seva aplicació a Espanya

LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT:
UNA REVOLUCIÓ SILENCIOSA
Reptes i recomanacions sobre l'aplicació de la Convenció a Espanya

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	02
I. ELS DRETS DE LA INFÀNCIA A ESPANYA	
1. Avenços i reptes en els drets de la infància a Espanya	04
2. La infància a Espanya vista pel Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides.....	06
II. LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT: UNA REVOLUCIÓ SILENCIOSA	
A. COMPRENDRE LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT.....	
1. Sobre la Convenció: per què exclusiva per a la infància?.....	15
2. Una breu història.....	17
3. Els principis rectors i els drets a la supervivència i al desenvolupament, els de protecció i els de participació...	19
4. Rendició de comptes: el Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides.....	27
5. Els passos següents	27
- Protocols Facultatius	28
- Mesures Generals d'Aplicació.....	29
B. COM LA CONVENCIÓ VA CANVIAR EL TREBALL D'UNICEF	
1. Tots els drets per a tots els nens i les nenes	31
2. Programes basats en els drets humans: un nou enfocament	33
3. El nou paper dels països desenvolupats: els comitès nacionals	36
4. La presentació d'informes al Comitè dels Drets de l'Infant: una oportunitat extraordinària	36
C. AVENÇOS I REPTES EN ELS DRETS DE LA INFÀNCIA AL MÓN	
1. Avenços i reptes en els drets a la supervivència i al desenvolupament.....	38
- Mortalitat infantil.....	39
- Educació	40
2. Avenços i reptes en els drets de protecció.....	44
- Registre de naixements.....	45
- Infants privats de la cura dels seus pares.....	45
- Mà d'obra infantil	46
- Tràfic d'infants i adolescents.....	47
- Violència contra els infants.....	48
- Mutilació genital femenina	48
- Nens i nens en conflicte amb la llei.....	50
- Infants en conflictes armats.....	51
3. Avenços i reptes en els drets de participació	53

INTRODUCCIÓ

El 20 de novembre de 1989 l'Assemblea General de Nacions Unides va aprovar la Convenció sobre els Drets de l'Infant i un any després, el 6 de desembre del 1990, Espanya la ratificava. Amb aquella signatura, no només es convertia la Convenció en una norma vinculant en el sistema jurídic espanyol, sinó que Espanya se sumava a la llista de 193 països compromesos en "assegurar a l'infant la protecció i l'atenció necessàries per al seu benestar".

Aquest document presenta la tasca feta a Espanya i arreu del món en el marc de la Convenció. S'estructura en dues parts. En la primera, "Els drets de la infància a Espanya", es recullen els avenços i reptes en matèria dels drets dels nens, nenes i adolescents, així com una síntesi de les Observacions Finals per a Espanya que el Comitè dels Drets de l'Infant va fer públiques l'octubre de 2010. Aquesta primera part parteix de la premisa que, si bé els indicadors bàsics d'infància a Espanya situen el país entre els millors del món, aquest fet no vol dir que la Convenció sigui una realitat per a tots i cada un dels infants, ans el contrari. A tall d'exemple, l'actual situació de crisi econòmica agreuja les situacions de pobresa infantil i exclusió social que dificulten l'exercici del dret al desenvolupament.

En la segona part "La Convenció sobre els Drets de l'Infant: una Revolució Silenciosa" es repassa com el tractat ha posat en marxa un procés de canvi social, assentant les bases per a la protecció i promoció dels drets de tots els infants. El capítol inclou una breu història, la rellevància i implicacions de la Convenció i els diversos instruments per avançar en la seva aplicació. També es descriu com la Convenció ha canviat el mandat d'UNICEF i, en aquest sentit, com UNICEF ha orientat el seu treball per tal de vetllar per fer-la realitat. Finalment, el darrer apartat sintetiza els avenços i reptes pendents en relació als diferents drets reconeguts en la Convenció.

Per fer realitat tots aquests drets en la vida de milions d'infants i adolescents d'arreu del món, cal recordar que la responsabilitat no recau únicament en els governs, sinó en tots els actors socials i en totes les persones individualment, i amb

independència de la seva edat. En primer lloc, la Convenció reconeix el propi infant com a subjecte de drets, de manera que no es tracta d'un objecte d'assistència o caritat, sinó d'un ciutadà responsable que pot exercir i exigir els seus drets i ha de respectar els dels altres. En segon lloc, la Convenció atorga un paper clau a la família, que constitueix el principal entorn de desenvolupament de l'infant, les responsabilitats de la qual van molt més enllà de cobrir les seves necessitats bàsiques i garantir la seva protecció: la família és el primer espai de participació i on cal educar en responsabilitats presents i futures.

Juntament amb la família, el conjunt de la societat constitueix un espai de referència crucial per als infants: tant el seu entorn més proper com l'opinió pública en general, a través dels mitjans de comunicació i sobretot les xarxes socials, tenen un impacte enorme en la infància i marquen pautes d'actuació, opinió i valors. El col·lectiu empresarial en sentit ampli també influeix poderosament en els infants i adolescents a través de les seves propostes educatives, de lleure, de consum, d'alimentació, etc. Finalment, és l'Estat el principal receptor de les obligacions i les responsabilitats que emanen de la Convenció: els Estats Parts tenen l'obligació de revisar i crear lleis i polítiques amb la finalitat d'aplicar íntegrament el tractat, però cal anar molt més enllà, ja que no es tracta només d'implementar polítiques públiques adreçades específicament als infants, sinó situar la infància entre les prioritats polítiques i dotar-la d'una transversalitat que obligui a analitzar l'impacte de qualsevol mesura sobre aquests ciutadans que tant a Catalunya com a Espanya suposen el 17% de la població.

EL NOSTRE COMPROMÍS

Des d'UNICEF Comitè Catalunya volem ratificar el nostre compromís amb la difusió dels drets dels infants entre la societat catalana i el seguiment de la Convenció i l'anàlisi de la situació de la infància a Catalunya. Continuarem treballant, igualment, en la promoció de l'educació pels drets dels infants, en l'impuls de la participació activa de nens, nenes i adolescents i també en el foment de canvis en les polítiques públiques per tal que avancem en fer realitat els drets de la infància a Catalunya, a Espanya i al món. Així mateix, amb l'ajuda dels nostres més de 27.000 socis i sòcies a Catalunya, donants públics i privats, empreses i institucions col·laboradores, seguirem captant fons per als programes de desenvolupament i d'emergències que, en favor de la infància, UNICEF porta a terme a més de 150 països.

I. ELS DRETS DE LA INFÀNCIA A ESPANYA

A Espanya viuen 8.192.866 persones menors de 18 anys que representen el 17,5% de la població, un percentatge menor a la mitjana europea que se situa al 19,2% (INE i Eurostat, 2008). Catalunya, juntament amb Andalusia i Madrid, és una de les comunitats autònomes amb més pes de població infantil (el 17,7% de la població catalana). Els infants estrangers sumen 971.479 i representen el 13,5% del conjunt de la població menor de 18 anys. És destacable que quasi una quarta part dels infants estrangers que viuen a Espanya ho fan a Catalunya (224.000).

1. Avenços i reptes pendents

Des que Espanya va ratificar la Convenció sobre els Drets de l'Infant, el 1990, s'han produït **AVENÇOS** substancials en el benestar i en l'aplicació dels drets dels nens i les nenes. La Convenció ha contribuït a generar èxits i canvis importants en molts aspectes de la infància. Per exemple:

1. Reforma d'una gran part de la legislació nacional i autonòmica relacionada amb la infància per adaptar-la al tractat, i creació d'institucions o serveis per aplicar-la.
2. Importants canvis estructurals en els sistemes de protecció de la infància i la justícia juvenil: normatives, procediments i creació d'institucions i infraestructures per a l'atenció dels menors de 18 anys, dotació de recursos i formació de professionals.
3. Ampliació substancial dels períodes d'educació obligatòria i d'educació gratuïta, fins als 16 anys en el cas de la primera i de 3 a 6 anys en el cas d'educació gratuïta.
4. Avenços importants en la cooperació internacional per al desenvolupament, que s'ha reforçat en termes qualitius (ha arribat a representar el 0,46% del PIB el 2009) i quantitius, gràcies a un ferm compromís amb l'assoliment dels Objectius del Mil·lenni (ODM).
5. La progressiva utilització de la Convenció per jutges i magistrats com a norma de referència a l'hora d'interpretar les lleis i sustentar les seves decisions.
6. Millora de la planificació estratègica dels temes d'infància en tots els àmbits territorials, amb l'aprovació del primer Pla Estratègic Nacional d'Infància i Adolescència.
7. Millora del coneixement públic i de la capacitat i formació en drets d'infància, inclosa la formació específica sobre la Convenció en l'educació primària.
8. Augment important d'organismes (públics i privats) que tenen els infants i els seus drets en el centre d'atenció, com ara observatoris i consells d'infància, defensors del menor, ONG i moviments associatius.
9. Posada en marxa del procés per crear l'especialitat mèdica de psiquiatria infantil-juvenil.

A Espanya viuen 8.192.866
persones menors de 18 anys, que
representen el 17,5% de la població.

Malgrat això, encara hem de fer front a nombrosos **REPTES** per a la plena garantia dels drets de la infància. La majoria no té a veure amb la legislació o els grans marcs institucionals, sinó amb aspectes molt més relacionats amb la pràctica quotidiana de les administracions, com ara:

1. La dotació de recursos específics per a la infància, que se situa entre les més baixes d'Europa.

2. La falta de coherència en l'aplicació pràctica de plans i normatives entre les diferents administracions, especialment en l'àmbit regional o local.

3. La persistència de desafiaments relacionats amb la desigualtat, l'exclusió social i la vulnerabilitat de drets que determinats grups com, per exemple, els menors estrangers no acompanyats, els nens i nenes en el sistema de protecció, els infants que tenen alguna discapacitat o els que pertanyen a minories ètniques.

4. En particular, aquest informe fa especial èmfasi en la vulnerabilitat associada als elevats índexs de pobresa infantil, que no han millorat en els anys de bonança econòmica i ara corren el seriós risc d'empitjorar.

5. Els preocupants indicadors relacionats amb la qualitat de l'ensenyament i els resultats educatius, que ens situen de manera sistemàtica a la cua dels països del nostre entorn.

6. La falta de protagonisme de la infància en l'agenda política i social.

7. Relacionat amb l'anterior, a Espanya hi continua havent un important dèficit de participació infantil, i hi ha molt pocs organismes creats especialment per escoltar la seva opinió (i la majoria es concentren en l'àmbit municipal).

2. LA INFÀNCIA A ESPANYA VISTA PEL COMITÈ DELS DRETS DE L'INFANT DE LES NACIONS UNIDES

El Comitè dels Drets de l'Infant és l'organisme d'experts independents, emparat per les Nacions Unides, que supervisa l'aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant per part dels Estats que l'han ratificat. Supervisa també l'aplicació dels dos Protocols Facultatius de la Convenció, relatius a la participació d'infants en conflictes armats i a la venda de nens i nenes, la prostitució infantil i la utilització de menors d'edat en la pornografia.

Des que Espanya va ratificar la Convenció, el Comitè ha realitzat tres avaluacions periòdiques al nostre país. A l'octubre de 2010 el Comitè va fer públiques les seves Observacions Finals a Espanya, que són un document clau de referència per a tots els interessats a conèixer i millorar la situació de la infància al nostre país. En aquestes Observacions el Comitè reconeix avenços significatius des de la revisió anterior, que va tenir lloc el 2002.

- Formulació del primer Pla Estratègic Nacional d'Infància i Adolescència 2006-2009.
- Plans d'Acció contra l'Explotació Sexual de la Infància i l'Adolescència 2002-2003 i 2006-2009.
- Les darreres modificacions del Codi Penal sobre pornografia i prostitució infantil.

- La definició de la mutilació genital femenina com a delicte que es pot perseguir fora de les nostres fronteres.
- L'adopció per part d'Espanya d'altres tractats internacionals de drets humans de les Nacions Unides o del Consell d'Europa.

Però el Comitè també identifica qüestions importants que cal abordar. En les pàgines següents es desenvolupen alguns dels reptes principals per als drets dels infants a Espanya. D'acord amb la missió d'UNICEF de donar suport a la tasca del Comitè dels Drets de l'Infant en la difusió i aplicació de les seves recomanacions, aquest capítol se centra en el repàs de les Observacions Finals. De totes maneres, per a un repàs exhaustiu d'aquest document se'n recomana la lectura completa.

EL PROCÉS DE REVISIÓ DEL COMITÈ

Els Estats han de presentar al Comitè informes periòdics sobre la manera com s'apliquen i exerciten els drets dels infants en el seu país. Després d'un primer informe inicial, han de presentar un informe cada cinc anys. Les ONG d'infància, UNICEF i altres agències de Nacions Unides poden presentar informes complementaris i ser escoltades pel Comitè en una sessió a porta tancada. Després d'examinar cadascun dels informes i les respostes obtingudes en les sessions, el Comitè expressa les seves preocupacions i recomanacions a l'Estat en forma d'Observacions Finals, que han de servir de guia a l'hora de millorar l'aplicació de la Convenció.

El 2008 l'Estat espanyol va presentar de manera conjunta els seus informes tercer i quart sobre la situació dels drets de la infància a Espanya. El juny de 2010 es va dur a terme la sessió prèvia de discussió sobre els informes complementaris presentats per les organitzacions d'infància, en què van participar la Plataforma d'Organitzacions d'Infància i UNICEF Espanya. El setembre va tenir lloc la sessió amb els representants de l'Estat espanyol i, en acabar, el Comitè va redactar les Observacions Finals que va presentar l'octubre de 2010.

ASPECTES RELACIONATS AMB LES MESURES GENERALS D'APLICACIÓ

LEGISLACIÓ I COORDINACIÓ

La dispersió de competències sobre temes d'infància entre diferents administracions (i fins i tot entre diferents departaments d'una mateixa administració) fa que hi hagi diferències importants a l'hora d'aplicar la Convenció a infants i adolescents segons sigui el seu lloc de residència.

El Comitè destaca que les lleis i regulacions aplicades en les comunitats autònomes difereixen entre elles i no sempre són consistents amb la Convenció en apartats importants, com ara la protecció dels menors de edat.

El Comitè recomana:

- > **Prendre totes les mesures que calguin per assegurar que la legislació i les regulacions administratives de les comunitats autònomes es corresponguin amb els principis i provisions de la Convenció.**
- > **Continuar els esforços per assolir un sistema efectiu i adequat de coordinació entre l'administració central i les comunitats autònomes en la implementació de polítiques de promoció i protecció dels drets dels infants.**

INVERSIÓ

Encara que la inversió en polítiques socials, famílies i infància ha experimentat un creixement significatiu els darrers anys a Espanya, encara estem molt lluny de la mitjana dels països de la Unió Europea. El Comitè lliga les recomanacions amb la seva preocupació per la situació actual de crisi i l'alt nivell d'atur, així com amb els alts índexs de risc de pobresa infantil.

El Comitè recomana:

- > **Fer servir un sistema per elaborar els pressupostos, tant en l'àmbit estatal com autonòmic, que proporcioni visibilitat a la inversió en infància i que permeti identificar la suma total i la proporció de la despesa pública en infància en els àmbits nacional, autonòmic i local per poder avaluar l'impacte i efecte de la despesa realitzada en el tema.**
- > **Protegir les línies pressupostàries per als infants dels canvis que es puguin fer en la quantitat de recursos dels pressupostos generals i, de manera especial, les línies pressupostàries relacionades amb mesures socials actives a favor dels infants, que han de ser protegides en temps de crisi.**

PLA NACIONAL D'INFÀNCIA

El Pla Estratègic Nacional d'Infància i Adolescència 2006-2009 va representar un avenç important en la definició de línies comunes d'actuació de les administracions públiques i la seva col·laboració amb les organitzacions socials. No obstant això, el Pla tenia algunes mancances que n'han fet minvar l'eficàcia.

El Comitè ha reconegut l'avenç realitzat i ha suggerit canvis per als pròxims plans.

El Comitè recomana:

- > **Assegurar els recursos humans i materials necessaris per fer més efectius els plans.**
- > **Fer una selecció més estratègica dels objectius i mesures.**
- > **Definir objectius, terminis i indicadors d'impacte.**

58%

d'adolescents espanyols saben que els menors de 18 anys tenen drets específics, davant el 65% de la mitjana de la Unió Europea.

El Comitè recomana protegir especialment les partides pressupostàries destinades a la infància, fins i tot en temps de crisi.

> Millorar els processos de participació dels infants i de la societat civil en la formulació, seguiment i avaluació dels plans.

RECOLLIDA DE DADES

Actualment a Espanya no hi ha cap sistema d'abast estatal per recollir dades que permeti conèixer de manera homogènia l'estat de l'aplicació dels drets de l'infant. Malgrat els esforços remarcables duts a terme en aquest sentit per l'Observatori de la Infància, la fragmentació de la informació persisteix, cosa que dificulta la planificació i la presa de decisions basades en un coneixement més acurat de la realitat.

El Comitè recomana:

> Reforçar els mecanismes de recollida i anàlisi de dades relatives als menors de 18 anys per a totes les àrees que contempla la Convenció, amb un especial èmfasi en els col·lectius més vulnerables, com ara els infants migrants, menors estrangers no acompanyats, infants gitanos i infants en llars amb mancances econòmiques o socials.

SENSIBILITZACIÓ

Segons l'Eurobaròmetre de la Unió Europea (2000), només un 58% dels adolescents espanyols sap que els infants tenen drets específics. El Comitè dona la benvinguda a la Llei Orgànica d'Educació, que recull continguts sobre la Convenció i altres drets humans en l'educació primària i secundària en l'assignatura d'Educació per a la Ciutadania.

El Comitè recomana:

> Continuar els esforços de sensibilització i formació en els drets de l'infant al públic en general, els infants, les famílies i els professionals que treballen amb nens i nenes, inclosos jutges, advocats, responsables d'aplicar la llei, professorat, personal de salut i treballadors socials.

ASPECTES RELACIONATS AMB ELS PRINCIPIS DE NO DISCRIMINACIÓ, PARTICIPACIÓ I INTERÈS SUPERIOR DE L'INFANT

DISCRIMINACIÓ

El Comitè centra les seves preocupacions en les barreres que encara hi ha (no tant legals, però sí en la pràctica) per a l'accés dels fills i filles d'immigrants en situació irregular als serveis de salut i educació en les mateixes condicions que altres infants. A més, esmenta expressament els menors estrangers no acompanyats, els infants amb discapacitat i els gitanos.

El Comitè recomana:

> Continuar i avaluar el seguiment dels grups esmentats.
> Dissenyar una estratègia per acabar amb totes les formes de discriminació.

PARTICIPACIÓ

Aplicar el dret dels infants a ser escoltats en les decisions que els afectin i a participar activament en el seu entorn familiar i social és un dels grans desafiaments que planteja la Convenció en tots els Estats.

Pel que fa a Espanya, al Comitè li preocupa que en diversos casos hagi calgut recórrer als tribunals perquè el dret d'un infant a participar directament en un procés que l'involucra li sigui reconegut.

El Comitè recomana:

- > **Garantir als infants de qualsevol edat el dret a ser escoltats en els processos administratius i judicials que els afectin, en concret en els casos d'immigració i custòdia de l'infant.**
- > **Avançar en participació infantil en tots els àmbits, des de la família i l'escola al disseny de plans i polítiques locals, autonòmiques o nacionals.**

INTERÈS SUPERIOR DE L'INFANT

A l'hora de prendre mesures respecte de la situació d'un menor d'edat, tant en casos de protecció com d'adopció o custòdia, l'interès superior de l'infant ha de ser la consideració principal.

El Comitè troba a faltar un procediment uniforme per determinar quin és aquest interès superior en cada cas, i destaca també les diferències de criteri persistents en la pràctica entre comunitats autònomes a l'hora de valorar-lo en les decisions administratives o judicials que tenen impacte en els infants, especialment en el cas dels menors estrangers no acompanyats.

El Comitè recomana:

- > **Tenir en compte l'interès superior de l'infant en la presa de decisions i accions per part dels governs (nacional i autonòmics).**
- > **Establir mesures per assegurar que aquest principi guï les decisions respecte dels infants.**
- > **Valorar l'impacte de les decisions governamentals en l'interès superior de l'infant i formar les persones que prenen decisions (funcionaris públics, jutges i legisladors) en l'aplicació d'aquest principi.**

ASPECTES CONCRETES SOBRE ELS QUALS CAL AVANÇAR

EDUCACIÓ

Malgrat els importants avenços en l'escolarització universal i gratuïta a partir de 3 anys, Espanya presenta uns indicadors preocupants en relació amb aspectes clau com ara el rendiment, l'abandonament o el fracàs escolar.

El Comitè comparteix la preocupació de l'Estat per l'alt grau d'abandonament escolar i reconeix avenços en l'atenció als nens i nenes amb necessitats educatives especials i alumnes estrangers.

L'informe *Las Políticas Públicas y la Infancia en España: Evolución, Impactos y Percepciones* publicat per UNICEF el febrer de 2011 estudia el marc legal, institucional, instrumental i financer de les polítiques i accions públiques adreçades a la infància a Espanya. A més, analitza els impactes actuals i potencials de les prestacions econòmiques en el benestar dels infants, molt especialment respecte a la pobresa infantil, així com les percepcions i vivències de persones beneficiàries de prestacions a través d'un treball etnogràfic. L'objectiu és contribuir a la diagnosi de les polítiques públiques en infància i generar propostes per al debat.

78,5%
d'infants entre 11 i 17 anys declaren que se senten lliures per expressar les seves idees i opinions en les seves activitats de lleure.

31,2%
de joves de 18 a 24 anys no ha completat l'educació secundària obligatòria.

Mostra la seva preocupació pel baix desenvolupament dels processos de participació dels infants i adolescents en els centres escolars, especialment en educació primària.

El Comitè recomana:

- > **Incrementar els esforços per reduir l'abandonament escolar prematur abordant, mitjançant accions concretes, les causes que hi ha darrere d'aquest abandonament.**
- > **Assegurar el dret a la participació infantil en l'àmbit educatiu des de l'educació primària.**
- > **Continuar els esforços per combatre l'assetjament escolar mitjançant la implicació dels nens i nenes en la tasca d'eliminar els comportaments indesitjables.**

27,6%

d'infants de 2 a 17 anys pateix obesitat o sobrepès.

SALUT

El Comitè aborda diversos temes relacionats amb la salut, com ara la situació dels infants amb discapacitats, la salut dels adolescents (centrada en l'obesitat i en l'abús de substàncies nocives) i la salut mental infantil. Respecte d'aquest darrer tema, constata la manca d'una política nacional, així com el ràpid creixement els darrers anys de la prescripció de medicació a infants amb trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat. El Comitè reconeix, en canvi, com a positiva la decisió de crear l'especialitat de psiquiatria infantil i adolescent.

El Comitè recomana:

- > **Donar continuïtat als esforços realitzats respecte dels infants amb discapacitats i elaborar un estudi específic sobre la violència experimentada per aquests infants.**
- > **Parar atenció especial als problemes de salut dels i de les adolescents i donar continuïtat als esforços per abordar-los.**
- > **Desenvolupar una política nacional de salut mental infantil que inclogui la promoció del benestar emocional i la prevenció de les malalties mentals a l'escola i en el sistema d'atenció primària de salut.**
- > **Analitzar i investigar en profunditat la relació dels condicionants socials amb la salut mental infantil i la prescripció de medicació als infants amb trastorn de dèficit d'atenció.**

805

places residencials en centres per a menors de edat amb trastorns de conducta o en situació de dificultat social.

PROTECCIÓ

A partir de les denúncies de nombroses persones i organitzacions i dels darrers informes sobre el tema del Defensor del Poble i Amnistia Internacional, la situació dels nens i nenes amb problemes de conducta en centres de menors de 18 anys ha estat una preocupació especial del Comitè. Aquesta alarma sorgeix sobretot en relació amb els centres privats finançats amb fons públics amb un esment especial a aquells en els quals els infants i adolescents es veuen privats de llibertat.

El Comitè recomana:

- > **Que el trasllat a aquests centres sigui una mesura excepcional d'últim recurs.**
- > **Desenvolupar normes per definir l'àmbit de treball i els protocols de l'atenció oferta als infants, d'acord amb la CDI i les recomanacions internacionals en aquest àmbit.**
- > **Que l'ingrés a aquests centres sigui autoritzat en tots els casos per l'autoritat judicial després d'haver escoltat el menor d'edat i que les seves condicions d'internament siguin revisades periòdicament per una autoritat independent.**

EDAT DE MATRIMONI

El Comitè mostra preocupació perquè l'edat mínima de matrimoni amb autorització judicial sigui de tan sols 14 anys.

El Comitè recomana:

- > **Eleva almenys a 16 anys l'edat de consentiment i que només s'autoritzi en circumstàncies excepcionals.**

ABÚS I EXPLOTACIÓ SEXUAL INFANTIL

El Comitè valora positivament el desenvolupament del II Pla Nacional d'Acció contra l'Explotació Sexual d'Infants i Adolescents i la posada en funcionament del registre que permet als organismes judicials compartir dades sobre delinqüents sexuals, però veu amb preocupació l'increment de casos de pornografia infantil i abús sexual relacionats amb internet.

El Comitè recomana:

- > **Millorar la investigació i la recollida de dades.**
- > **Establir un sistema centralitzat de casos d'abús i explotació infantil.**
- > **Donar continuïtat als compromisos internacionals, especialment respecte de la recuperació de les víctimes.**
- > **Evitar la revictimització de les persones afectades en els processos judicials.**

MENORS ESTRANGERS NO ACOMPANYATS

Els darrers anys, el nombre d'infants estrangers que arriben al nostre país sense la companyia dels seus familiars o de persones que s'encarreguin d'ells ha crescut notoriament. No és possible disposar de dades oficials respecte del nombre actual, però les estimacions del Ministeri de l'Interior per al 2007 parlaven de 6.475 infants en aquesta situació. Aquesta realitat planteja nombrosos desafiaments als sistemes de protecció de menors de 18 anys, que no sempre s'han abordat correctament.

El Comitè expressa diverses preocupacions:

- > **L'ús de diferents mètodes per determinar l'edat dels menors de 18 anys segons cada comunitat autònoma i que no es tinguin en compte les característiques de l'origen del menor d'edat per determinar-la.**
- > **Manca de garanties en els processos de repatriació (absència d'advocat o de serveis d'interpretació o no haver escoltat el menor d'edat en el procés), tracte deficient en alguns casos i lliurament dels infants als cossos policials del país d'origen en comptes dels serveis socials. El Comitè pren nota de l'important descens de repatriacions els darrers anys.**
- > **Manca de condicions dignes en alguns centres d'acollida d'emergència de les Illes Canàries i Ceuta.**
- > **Constants errors i retards de les autoritats a l'hora de proporcionar als infants els permisos de residència als quals tenen dret.**
- > **La nova llei d'asil només té en compte aquesta mesura de protecció internacional per a les persones procedents de fora de la Unió Europea.**

NI IL·LEGALS, NI INVISIBLES

L'any 2009, UNICEF Espanya i el Consell General de l'Advocacia Espanyola van presentar l'informe *Ni il·legals ni invisibles: realitat jurídica i social dels menors estrangers a Espanya*, finançat per la Fundació Banesto. L'estudi analitza la realitat d'aquest col·lectiu a partir de dades, fets i històries de vida, i fa un recorregut exhaustiu per tota la legislació aplicable i les pràctiques administratives que afecten el nen o adolescent d'origen estranger. L'informe destaca la necessitat de considerar l'infant d'origen estranger com a infant abans que com a estranger, a més de recordar-ne el dret a ser escoltat i que cada cas sigui estudiat en profunditat, prenent com a consideració principal interès superior de l'infant.

206

matrimonis el 2009 en què almenys un dels contraents era menor de 18 anys.

3.156
adopcions
internacionals
es van produir a
Espanya el 2008:
una de les xifres
més altes del
món.

20%
d'adolescents
espanyols miren
la televisió més
de 4 hores al dia
durant el cap de
setmana.

El Comitè recomana:

- > **Prendre les mesures necessàries per prevenir les expulsions irregulars.**
- > **Millorar els centres d'acollida d'emergència.**
- > **Informar els menors d'edat perquè coneguin la possibilitat de sol·licitar asil i formar els professionals que estan en contacte amb els infants sobre temes d'asil i tràfic de persones.**
- > **Prendre mesures per garantir que en l'anàlisi de les circumstàncies de cada persona menor d'edat es té en compte l'interès superior de l'infant i el seu dret a ser escoltat.**

ADOPCIÓ INTERNACIONAL

El Comitè dona la benvinguda a la Llei d'adopció internacional del 2007 i les garanties legals que ofereix, però mostra la seva preocupació per l'existència de 23 autoritats centrals (administracions habilitades per autoritzar els processos d'adopció) i la gran quantitat d'entitats col·laboradores d'adopció internacional (entitats privades que gestionen les adopcions), cosa que complica el control, avaluació i seguiment dels processos d'adopció.

El Comitè recomana:

- > **Realitzar adopcions només amb els països que són part del Conveni de l'Haia sobre Adopció Internacional (al qual no pertanyen alguns països amb què es duen a terme adopcions actualment).**
- > **Distingir els programes d'acollida temporal d'infants i adolescents estrangers i altres activitats de cooperació dels processos d'adopció internacional.**
- > **Continuar els esforços per garantir els drets de l'infant en les adopcions internacionals i que la llei penalitzi expressament les adopcions il·legals.**

JUSTÍCIA JUVENIL

Es tracta d'un tema que sovint assalta les primeres pàgines dels diaris i genera una pressió social per reduir l'edat penal als 12 anys basant-se en casos que, tot i que són greus, no deixen de ser puntuals. El Comitè reconeix el progrés fet des del 2002 en l'aplicació de la Llei de responsabilitat penal del menor pel que fa als recursos dedicats, la formació de professionals i el nombre de jutjats especialitzats. Tanmateix, li preocupen els successius canvis legislatius, que han endurit progressivament les penes, especialment en les infraccions més greus.

El Comitè recomana:

- > **Reduir les penes més dures per als infants, fins i tot si han comès infraccions lleus.**
- > **Assegurar que es compleixin els estàndards internacionals respecte de l'aplicació de la justícia a menors d'edat.**
- > **Aplicar les mesures de privació de llibertat com a últim recurs i sempre orientades a la reintegració.**
- > **Donar suport a les famílies i a la comunitat per evitar els riscos socials que fan que els infants i adolescents entrin en contacte amb la justícia.**

MITJANS DE COMUNICACIÓ I TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ

El Comitè considera que la Llei general de mitjans audiovisuals del 2010 (que recull la creació del Consell Estatal de Mitjans Audiovisuals) i el Codi d'Autoregulació sobre Continguts Televisius i la Infància del 2005 són aspectes positius per prevenir el consum de contingut inadequat per part dels infants. A la vegada manté la preocupació pel fet que les televisions (tant públiques com privades) no produeixin prou programes per als infants i adolescents i incloguin continguts inadequats en hores en què la majoria miren la televisió.

El Comitè recomana:

- > **Continuar els esforços per promoure mitjans de comunicació de qualitat que contribueixin a l'alfabetització digital dels infants.**
- > **Que les televisions públiques liderin una programació responsable en els horaris de protecció infantil, que doni prioritat al desenvolupament de l'infant davant d'altres consideracions i que contemplin la seva participació a l'hora de dissenyar i desenvolupar els programes.**
- > **Que les empreses adoptin codis de conducta relatius a la infància en l'àmbit d'Internet i les noves tecnologies.**

VIOLÈNCIA CONTRA ELS INFANTS

L'anomenada popularment «lleï de la bufetada» va despertar una important polèmica a final del 2007. La modificació de l'article 54 del Codi Civil havia estat sol·licitada en les Observacions Finals del 2002 i, per tant, ha estat ben acollida pel Comitè.

El Comitè recomana:

- > **Continuar els esforços perquè, mitjançant campanyes de sensibilització i de formació de pares i mares, es promoguin formes positives i no violentes de disciplina.**
- > **Que s'apliquin les mesures aconsellades en l'Estudi de les Nacions Unides sobre Violència contra els Nens i Nenes, en especial pel que fa a la prevenció, sensibilització social, recuperació de les víctimes i participació dels infants.**
- > **L'aprovació d'una llei integral sobre violència contra els infants, similar a la que hi ha sobre gènere i violència domèstica.**

POBRESA INFANTIL

La pobresa infantil s'esmenta en diferents ocasions en les Observacions Finals i de manera específica en l'apartat anomenat «Condicions de vida». El Comitè mostra preocupació pels recursos que es dediquen als infants en els pressupostos i per com es poden veure afectats per la crisi econòmica.

Respecte de l'entorn familiar, el Comitè reconeix els avenços en els serveis socials, però assenyala que moltes famílies no reben l'ajuda apropiada per assumir les seves responsabilitats amb els infants, especialment les que estan en situació de crisi a causa de la pobresa, per l'absència d'una vivenda adequada o perquè estan en situació de separació conjugal. L'impacte de la crisi econòmica sobre les famílies requereix polítiques actives per a les famílies monoparentals, les famílies nombroses i les d'origen estranger.

El Comitè valora que els esforços en planificació han tingut en compte la pobresa infantil, però mostra preocupació perquè un de cada quatre infants visqui en una llar que està per sota el llindar de pobresa, així com per l'impacte limitat de les mesures adoptades.

El Comitè recomana:

- > **Intensificar els esforços per proporcionar un suport adequat a les famílies —especialment les que estan en situació vulnerable— mitjançant el reforç dels ajuts i beneficis destinats als pares, i en especial a les famílies nombroses, monoparentals o amb pares a l'atur.**
- > **Elaborar un Pla Nacional per combatre la pobresa infantil que estableixi un marc coherent que identifiqui les accions prioritàries contra l'exclusió dels infants. El pla ha tenir objectius mesurables, indicadors clars de progrés, terminis estipulats i suficients recursos financers. Ha de ser capaç de coordinar de manera efectiva les accions i les responsabilitats tant en l'àmbit nacional com autonòmic i local, i implicar les diferents àrees d'una mateixa administració que tinguin responsabilitats sobre la infància, a més d'incloure la participació de nens i nenes en la seva formulació, seguiment i avaluació.**

24%

d'infants entre 0 i 17 anys estan en risc de pobresa a Espanya.

El Comitè recomana l'elaboració d'un Pla nacional contra la pobresa infantil.

II. LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT: UNA REVOLUCIÓ SILENCIOSA

a. Comprendre la Convenció sobre els Drets de l'Infant

1. SOBRE LA CONVENCIÓ

La Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDI) és el tractat sobre drets humans amb més àmplia ratificació de la història. La Convenció és el primer instrument internacional legalment vinculant que incorpora tota la gamma de drets humans: els civils i polítics, així com els econòmics, socials i culturals.

Assumint que, a diferència dels adults, les persones menors de 18 anys requereixen una atenció i cures especials, els líders mundials van decidir l'any 1989 que els nens, nenes i adolescents necessitaven una normativa específica per a ells. A més, calia assegurar el reconeixement mundial del fet que els infants també tenen drets humans.

La Convenció estableix aquests drets en 54 articles i dos Protocols Facultatius. S'hi detallen els drets humans bàsics que tenen els nens i les nenes de tot el món: el dret a la supervivència; al màxim desenvolupament; a la protecció contra les influències nocives, abusos i explotació; i a participar plenament a la vida familiar, cultural i social.

Cada un dels drets definits a la Convenció és inherent a la dignitat humana i al desenvolupament harmoniós de tots els nens i totes les nenes. La Convenció

protegeix aquests drets mitjançant normes sobre l'atenció sanitària, educació i serveis de caràcter jurídic, civil i social. En acceptar les obligacions de la Convenció, ja sigui mitjançant la ratificació o l'adhesió, els governs s'han compromès a protegir i garantir els drets de la infància i han acordat fer-se responsables d'aquest compromís davant de la comunitat internacional. Els Estats Parts de la Convenció estan obligats a desenvolupar i emprendre totes les accions i polítiques necessàries en favor de l'interès superior del l'infant.

”
Els quatre principis fonamentals de la Convenció són: la no discriminació, l'interès superior de l'infant, el dret a la vida, a la supervivència i al desenvolupament i el respecte a l'opinió dels infants.

PER QUÈ ÉS NECESSÀRIA UNA CONVENCIÓ EXCLUSIVA PER A LA INFÀNCIA?

Els governs han de ser conscients dels drets de tots els ciutadans, no solament dels infants, però la comunitat mundial reconeix que cal donar prioritat als drets de la infància. Existeixen diversos motius per desglossar i incloure els drets de la infància en una Convenció de drets humans independent:

Els infants són ciutadans. Els nens i les nenes no són propietat dels seus pares i mares ni de l'Estat, ni són merament persones en desenvolupament.

Els nens i les nenes inicien la seva vida com a éssers totalment dependents. Els infants necessiten els adults per a les atencions i l'orientació que els permetrà desenvolupar-se cap a la seva autonomia. Quan les principals persones cuidadores no poden satisfer aquestes necessitats, és responsabilitat de la societat cobrir aquest buit.

Les mesures o les omissions dels governs poden repercutir amb més contundència sobre els infants que sobre qualsevol altre grup social. Pràcticament

totes les àrees de política governamental, com l'educació i la sanitat, afecten la infància. Les pràctiques reguladores i les mesures polítiques miops que no prenen en consideració la infància tenen una repercussió negativa per al futur del conjunt de la societat.

Rarament s'escolten i es tenen en compte les opinions de la infància en els processos polítics. Els nens i les nenes no voten ni, generalment, participen de cap altra manera en la presa de decisions polítiques. Si no es procuren les condicions adequades i les habilitats dels infants per tal que puguin expressar-se a casa i a l'escola, a les comunitats i, fins i tot, als diferents governs, els seus punts de vista sobre moltes de les qüestions importants que els afecten queden desatenses.

Molts dels canvis que s'han produït a la societat estan impactant de manera intensa i sovint negativa a la vida dels nens i les nenes. Factors com ara la transformació de l'estructura familiar, el mercat de treball, la globalització, i un sistema

Els efectes de les malalties, la malnutrició i la pobresa amenacen no només el present dels nens i les nenes, sinó també el seu futur i, per tant, el de les societats on viuen.

de protecció social cada cop més minvant en molts països tenen, tots plegats, fortes repercussions sobre la infància. L'impacte d'aquests canvis pot ser especialment devastador en contextos de conflicte armat i en emergències.

El desenvolupament saludable dels nens i les nenes és crucial per al benestar de qualsevol societat. El fet que els infants estiguin en procés de desenvolupament els fa més vulnerables a les condicions de vida precàries com ara la pobresa, l'atenció sanitària inadequada, la malnutrició, la falta d'aigua potable, la manca

d'habitatge digne o la contaminació mediambiental. Els efectes de les malalties, la malnutrició i la pobresa amenacen no només el present dels nens i les nenes, sinó també el seu futur i, per tant, el de les societats on viuen.

Els costos de desatendre els nens i les nenes són enormes per a la societat. Els estudis d'investigació social indiquen que les primeres experiències d'un nadó influeixen significativament en el seu desenvolupament. Aquest determinarà la contribució o el cost que suposaran per a la societat durant la seva vida.

DE DRETS ABSTRACTES A REALITATS

Malgrat l'existència de drets, els infants pateixen condicions de pobresa, falta de vivenda, maltractaments, abandonament, malalties que es poden prevenir, dificultats en l'accés a l'educació bàsica o a sistemes de justícia que no reconeixen les seves necessitats especials. Aquests són problemes que es donen, a diferent escala, tant als països rics com als països en desenvolupament.

La ratificació quasi universal de la Convenció reflecteix un compromís mundial amb els

principis dels drets de l'infant. Així, en ratificar la Convenció, els governs manifesten la seva intenció de posar en pràctica aquest compromís. Els Estats Parts de la Convenció estan obligats a esmenar i crear lleis i polítiques amb vistes a aplicar íntegrament aquest tractat. Han d'examinar totes les mesures dutes a terme, prenent en consideració l'interès superior de l'infant.

L'article 1 de la Convenció defineix "infant" com una persona menor de 18 anys, llevat quan les lleis d'un país concret fixin la majoria d'edat en una edat menor. El Comitè de Drets de l'Infant, l'òrgan supervisor de la Convenció, ha animat els Estats a revisar la majoria d'edat en casos en què és inferior a 18 anys, per tal d'incrementar el nivell de protecció per a tots els nens, nenes i adolescents.

2. UNA BREU HISTÒRIA

El camí cap a la Convenció sobre els Drets de l'Infant ha estat llarg i lent. L'any 1945, la Carta de les Nacions Unides va assentar les bases de la Convenció encoratjant tots els països a fomentar el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals per a tothom. La Declaració Universal dels Drets Humans va ser aprovada tres anys més tard, i en aquest document es feia èmfasi en el fet que "la maternitat i la infància tenen dret a atenció i protecció especials" i es va definir la família com "l'element natural i fonamental de la societat". Durant el segle XX, es van aprovar diverses Declaracions dels Drets de l'Infant, l'última de les quals el 1959, on es reconeixia que "la humanitat deu a l'infant el millor que pugui donar-li".

Cal recordar que les declaracions són manifestos amb intenció moral i ètica, però no són instruments jurídicament vinculants. Per això, el marc internacional de drets humans es va consolidar amb l'ànim de contenir pactes o convencions que els proporcionessin el rang de llei internacional. L'any 1976, els primers dos pactes, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i el de Drets Econòmics, Socials i Culturals, van adquirir força vinculant per als Estats Parts. Aquests dos Pactes es van basar en els drets i principis de la Declaració Universal de Drets Humans, i van constituir una obligació jurídica i moral per als països.

Els drets de la infància van seguir després el mateix camí. El 1978, vigília de l'Any Internacional de l'Infant patrocinat per les Nacions Unides, es va proposar un esborrany de la Convenció sobre els Drets de l'Infant. Amb les bases en la Declaració Universal dels Drets Humans, el Pacte Internacional de Drets Civils i

Polítics, i el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, un grup de treball de les Nacions Unides va revisar l'esborrany i va acordar allò que finalment es convertiria en l'articulat de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

L'aprovació definitiva de la Convenció per part dels Estats Parts de les Nacions Unides es va produir quan l'Assemblea General va adoptar unànimement el text de la Convenció sobre els Drets de l'Infant en la seva resolució 44/25 el dia 20 de novembre de 1989. La Convenció va entrar en vigor com a llei internacional el 2 de setembre de 1990, després de pràcticament un any des de la seva aprovació. La Convenció, tal com se la va conèixer dins del moviment a favor de la infància, ja havia demostrat ser un marc eficaç d'actuació internacional. A finals de 1995, havia estat ratificada per 179 països i s'estaven concentrant els esforços en l'aplicació.

UNICEF i els seus aliats encoratjaven tots els països a posar-se al dia en el compliment dels seus compromisos més bàsics amb la infància. La Convenció i el moviment a favor de la infància van anar cobrant cada cop més rellevància en el transcurs dels noranta. Tal com fa la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948, la Convenció expressa una determinada visió de la humanitat sobre sí mateixa i marca un referent per a les generacions futures. Guiada pels principis de no discriminació i les mesures preses en favor de l'interès superior de l'infant, la Convenció estipula de manera explícita les condicions per als drets socials, econòmics, civils, de protecció i de participació dels nens i les nenes, així com les obligacions legals dels governs amb la infància.

La supervivència, desenvolupament i protecció dels nens i les nenes ja no són actes de beneficència, sinó que constitueixen una obligació moral i legal. Els governs han de retre comptes de l'atenció que procuren a la infància davant un organisme internacional, el Comitè dels Drets de l'Infant, al qual han d'informar periòdicament.

L'avenç fonamental subjacent és el reconeixement de l'infant com a ciutadà de ple dret. A través del prisma de la Convenció, els nens i les nenes ja no són percebuts com a objectes de compassió ni súbdits sota el regnat dels seus pares i adults, sinó que són actors capacitats i actius per intervenir en el seu propi desenvolupament d'acord amb la seva edat i maduresa.

Quan UNICEF va celebrar el seu cinquantè aniversari l'any 1996, l'organització va adherir-se completament a una visió del desenvolupament basada en els drets humans. Des d'aleshores no ha deixat de treballar per situar els drets de la infància al centre de l'agenda política i de l'agenda del desenvolupament, en especial dels infants més vulnerables que corren més perill si són exclosos dels programes de desenvolupament i de reducció de la pobresa.

La protecció de la infància va adquirir, amb la contribució d'UNICEF, una gran transcendència que fins aquell moment no havia tingut. A mitjan dels anys vuitanta, sota la pressió exercida per les oficines de país d'Equador, Guatemala, Índia, Kenya i Filipines, UNICEF va desenvolupar el concepte d'"infants en circumstàncies especialment difícils", que engloba els nens i nenes en situació de carrer, treballadors, que pateixen

Quan UNICEF va celebrar el seu 50è aniversari l'any 1996, va adherir-se a una visió del desenvolupament basada en els drets humans. Des d'aleshores no ha deixat de treballar per situar els drets de la infància al centre de l'agenda política i de l'agenda del desenvolupament, en especial dels drets dels infants més vulnerables.

maltractament i abandó, i víctimes en conflictes armats.

Tot i això, les qüestions relacionades amb la protecció encara exercien un paper relativament secundari en la planificació dels programes d'UNICEF. El reconeixement de la protecció de l'infant com a un dels eixos clau dels drets de la infància va fer insostenible aquesta posició. Durant la dècada dels noranta, amb l'objectiu d'emprendre aquesta tasca crucial, UNICEF va reforçar les seves capacitats de protecció. Així, l'any 1996 l'organització va posar èmfasi especial en arribar als infants més vulnerables dels pobles, ciutats, barriades pobres i assentaments, treballant estretament amb els alcaldes i autoritats municipals per situar els drets dels infants en el primer pla de l'agenda política local.

Aquell mateix any, UNICEF va donar suport a dues iniciatives decisives de protecció dels infants: el Congrés Mundial contra l'Explotació Sexual i Comercial dels Infants, que va ser la primera reunió internacional dedicada a combatre aquest problema mundial; i l'històric estudi de Nacions Unides "L'impacte dels conflictes armats sobre els infants", elaborat per Graça Machel, experta en la matèria.

Els esforços d'UNICEF per protegir els nens i les nenes de la violència, l'explotació i els maltractaments van incloure també una campanya per a la prohibició de les mines antipersona que suposen un perill per a la població a molts països i, especialment, la infantil. L'any 1997, després d'una dècada de campanya, dos terços dels països del món van firmar

el Tractat de Prohibició de l'Ús, Emmagatzematge, Fabricació i Venda de Mines Antipersona, i sobre la seva Destrucció, en la redacció del qual va col·laborar UNICEF, que després ha promogut amb determinació.

Per altra banda, també es va incrementar l'atenció prestada a campanyes per impedir l'explotació infantil i ajudar els infants afectats. El 1997, UNICEF va participar a la Conferència Internacional sobre el Treball Infantil, amb l'objectiu d'adoptar una agenda global que eliminés les pitjors formes de treball infantil. Al cap de tres anys, l'organització va ajudar 29 països a introduir programes educatius destinats a suprimir aquestes pràctiques.

Un altre aspecte clau de la Convenció sobre els Drets de l'Infant és que va adjudicar a UNICEF un nou paper en els països rics. Un cop finalitzada la seva missió original respecte a la infància europea de la postguerra, l'organització es va centrar fonamentalment en les necessitats de les nenes i els nens de països en desenvolupament. L'enfocament basat en els drets va modificar aquesta línia de treball, ja que molts infants de països rics es trobaven, clarament, amb necessitats de protecció contra l'explotació i els maltractaments. Igualment, en aquests països, la pobresa infantil, no en termes absoluts, però sí relatius, era molt freqüent. Així, els comitès nacionals d'UNICEF van anar trobant la seva pròpia veu i l'organització, en conjunt, va anar assimilant la seva responsabilitat respecte tots els infants del món i no únicament dels països en desenvolupament.

3. ELS PRINCIPIS RECTORS I ELS DRETS A LA SUPERVIVÈNCIA I AL DESENVOLUPAMENT, A LA PROTECCIÓ I A LA PARTICIPACIÓ

La Convenció sobre els Drets de l'Infant, com s'ha dit, és el primer instrument que va incorporar l'esfera completa de drets humans internacionals, englobant els drets civils, polítics, econòmics, socials i culturals, així com aspectes del dret internacional humanitari. Els articles de la Convenció poden agrupar-se en tres categories de drets i en quatre principis rectors. Les disposicions addicionals de la Convenció (articles 43 a 54) tracten sobre les Mesures Generals d'Aplicació per a la Convenció, i expliquen com treballaran els governs i organitzacions internacionals com UNICEF per tal de garantir la protecció dels infants d'acord amb els seus drets.

ELS PRINCIPIS RECTORS

Els principis rectors de la Convenció encarnen els requisits implícits per a la realització de tots els drets i son els quatre següents:

ART. 2

No discriminació.

La Convenció s'aplica a tots els nens i totes les nenes, independentment de la seva cultura, religió o capacitats, d'allò que pensin o diguin, i del tipus de família de la qual procedeixin. No importa el seu lloc d'origen, la seva situació legal, la llengua que parlen, la professió dels seus pares, si es tracta de nens o nenes, si tenen alguna discapacitat o si són rics o pobres. Cap infant no ha de rebre un tracte injust sota cap concepte ni circumstància.

ART. 3

L'interès superior de l'infant.

L'interès superior de l'infant ha de ser la principal consideració a l'hora de prendre decisions que puguin afectar la infància. Tots els adults han de fer el que sigui millor per als nens i les nenes, de manera que, quan prenguin decisions, han de pensar en la manera com afectaran els infants. Això és particularment rellevant en el cas dels responsables de dissenyar i aprovar pressupostos, polítiques i lleis.

ART. 6

Dret a la vida, la supervivència i al desenvolupament.

Les nenes i els nens tenen dret a viure. Els governs han de garantir la supervivència i el desenvolupament saludable de tots els infants.

ART. 12

Respectar les opinions dels nens i nenes.

Quan els adults prenguin decisions que afectin els infants, aquests tenen dret a expressar les seves opinions i que es tinguin en consideració. La Convenció anima els adults a escoltar les opinions dels infants i a implicar-los en la presa de decisions; si bé no atorga a les nenes i els nens cap autoritat sobre els adults i, per tant, no significa que aquests puguin dir als seus pares el que han de fer. L'article 12 no interfereix amb el dret de les mares i pares i la seva responsabilitat a l'hora d'expressar els seus punts de vista sobre qüestions que afectin els seus fills i filles. És més, la Convenció reconeix que el nivell de participació d'un infant en les decisions ha de ser l'adequat a la seva maduresa i edat.

La capacitat d'un infant per formar-se opinions i expressar-les es desenvolupa amb l'edat, i la majoria dels adults naturalment concedirà un pes més gran a les opinions d'adolescents que a les de nens i nenes en la primera infància, ja sigui en decisions d'àmbit familiar, legal o administratiu.

DRETS A LA SUPERVIVÈNCIA I AL DESENVOLUPAMENT

Aquests són drets relacionats amb els recursos, capacitats i contribucions necessàries per a la supervivència i el ple desenvolupament de l'infant. Inclouen els drets a una alimentació i habitatge adequats, a l'aigua potable, a una educació, a atenció sanitària bàsica, al joc i al lleure, a activitats culturals i també a informació sobre els seus propis drets. Aquests drets exigeixen no només l'existència de mitjans per complir-los, sinó també l'accés a aquests mitjans. Alguns articles concrets s'ocupen de les necessitats dels infants refugiats, els infants amb discapacitats i els qui pertanyen a grups culturals i lingüístics minoritaris i indígenes.

ART. 4

Protecció dels drets

Els governs són responsables de prendre totes les mesures possibles per assegurar que es respectin, protegeixin i compleixin els drets de les nenes i els nens. Quan els països ratifiquen la Convenció, accepten revisar totes les seves lleis relatives a la infància. Això comporta avaluar el seu ordenament jurídic i també els seus serveis socials, els sistemes sanitari i educatiu, així com els nivells de finançament d'aquests serveis. Després, els governs han de prendre totes les mesures necessàries per garantir que, en aquestes àrees, es compleixen els nivells mínims establerts a la Convenció. Així mateix, els governs han d'ajudar les famílies a protegir els drets dels infants i crear un entorn on puguin créixer i gaudir del seu màxim potencial. En alguns casos, això pot traduir-se en canvis en les lleis existents o en la creació de noves. Aquests canvis legislatius no s'imposen, sinó que sorgeixen a través del mateix procés pel qual es creen o reformen les lleis en un país. L'article 41 de la Convenció estipula que quan un Estat disposa de normatives més exigents que les que marca la Convenció, sempre prevaldran les lleis més exigents (veure les pàgines sobre el Protocol Facultatiu).

ART. 5

Orientació per part dels pares i mares

El governs han de respectar els drets i les responsabilitats de les famílies a l'hora d'educar i orientar els seus fills i filles per tal que, a mesura que vagin creixent, aprenguin a exercir els seus drets correctament. Ajudar els nens i les nenes a entendre els seus drets no significa pas forçar-los a prendre decisions amb conseqüències que no poden assumir pel fet de ser massa joves. L'article 5 encoratja els pares i mares a estimular els temes relacionats amb els drets "en consonància amb l'evolució de les facultats de l'infant". La Convenció no treu als pares responsabilitats respecte als seus fills, ni concedeix més autoritat als governs, però sí que atribueix a aquests la responsabilitat de protegir i ajudar les famílies a complir el seu paper essencial de cuidadores dels infants.

ART. 6

Supervivència i desenvolupament

Els nens i les nenes tenen dret a la vida. Els governs han de garantir la supervivència i el desenvolupament saludable dels infants.

ART. 7

Registre, nom, nacionalitat

Tots els infants tenen dret a rebre un nom i que aquest nom quedi inscrit en un registre legal, oficialment reconegut pel govern. Els nens i les nenes tenen dret a una nacionalitat i pertinença a un país. A més, els infants tenen dret a conèixer els seus pares i mares i, en la mesura possible, ser cuidats per ells.

ART. 8

Preservació de la identitat

Els nens i les nenes tenen dret a una identitat i un registre oficial de qui són. Els governs hauran de respectar el dret de l'infant a un nom, una nacionalitat i a mantenir els seus vincles familiars.

ART. 9

Separació dels pares

Els nens i nenes tenen dret a viure amb els seus pares i mares, llevat que sigui perjudicial per a ells. Els infants els pares dels quals no visquin plegats tenen dret a mantenir contacte amb tots dos progenitors, excepte quan això sigui perjudicial per a l'infant.

ART. 10

Reunificació familiar

Es permetrà a les famílies amb membres que habitin en països diferents entrar i sortir dels països respectius amb l'objectiu que pares i fills puguin estar en contacte o a l'efecte d'una reunificació familiar.

ART. 14

Libertat de pensament, de consciència i de religió

Els nens i les nenes tenen llibertat per pensar i creure allò que desitgin, i a practicar la seva religió, sempre i quan no impedeixin a altres persones gaudir dels seus drets. Els pares hauran de guiar els seus fills en aquestes qüestions. La Convenció respecta els drets i els deures dels pares a l'hora de facilitar orientació religiosa o moral als seus fills i filles. Grups religiosos de tot el món han manifestat el seu suport a la Convenció, i això indica que en cap cas impedeix que els pares eduquin els seus fills en una tradició religiosa concreta. Igualment, la Convenció reconeix la possibilitat que, a mesura que els infants madurin i siguin capaços de formar-se les seves pròpies opinions, alguns qüestionin determinades pràctiques religioses o tradicions culturals. La Convenció dóna suport al dret dels nens i les nenes a examinar les seves creences, però també recorda que el dret dels infants a expressar les seves conviccions porta implícit el respecte als drets i llibertats dels altres.

ART. 18

Responsabilitats dels pares i ajuda estatal

Tots dos progenitors comparteixen la responsabilitat de criar els seus fills i filles, i sempre han de reflexionar sobre què és millor per a cada infant. Els governs han de respectar la responsabilitat dels pares i mares de proporcionar una orientació adequada als seus fills: la Convenció no treu als pares responsabilitat respecte als seus fills ni concedeix més autoritat als governs, sinó que atribueix als governs la responsabilitat de prestar serveis d'ajuda familiar, en especial, quan tots dos treballin fora de la llar.

ART. 20

Infants privats del seu entorn familiar

Els nens i nenes que no puguin ser atesos per la seva pròpia família tenen dret a una atenció especial i hauran de ser atesos adequadament per persones respectuoses amb el seu grup ètnic, religió, cultura i llengua.

ART. 22

Infants refugiats

Els infants refugiats, és a dir, que s'hagin vist obligats a abandonar la seva llar i viure en un altre país, tenen dret a protecció i ajuda especials, així com a tots els drets enunciats a la Convenció.

ART. 23

Infants amb discapacitat

Els nens i les nenes que tinguin algun tipus de discapacitat tenen dret a una atenció i suport especials, així com a tots els drets enunciats a la Convenció, amb la finalitat que puguin gaudir d'una vida plena i independent.

ART. 24

Salut i serveis sanitaris

Els nens i les nenes tenen dret a una atenció sanitària de la millor qualitat possible, a aigua potable, a aliments nutritius, a un entorn net i segur, i a informació que els ajudi a mantenir-se saludables. Els països rics han d'ajudar als més pobres a gaudir d'aquests drets.

ART. 25

Revisió del tractament d'infants tutelats per institucions públiques

Els nens i les nenes que estiguin atesos per les autoritats en comptes de la seva família tenen dret que s'examini periòdicament la seva situació amb l'objectiu de determinar si és la més adequada. La seva atenció i tractament haurà de basar-se sempre en "l'interès superior de l'infant" (veure els Principis rectors, article 3)

ART. 26

Seguretat social

Els infants, ja sigui a través dels seus tutors o directament, tenen dret a rebre ajuda del govern quan es trobin en situació de pobresa o necessitat.

ART. 27

Nivell de vida adequat

Les nenes i els nens tenen dret a un nivell de vida que sigui prou bo com per satisfer les seves necessitats físiques i mentals. Els governs han d'ajudar les famílies i els tutors que no disposin de recursos per fer front a aquestes necessitats, sobretot pel que fa a la nutrició, el vestit i l'habitatge.

ART. 28

Dret a l'educació

Tots els nens i les nenes tenen dret a l'ensenyament primari, que ha de ser gratuït. Els països rics han d'ajudar els països amb menys recursos a fer efectiu aquest dret. Per tal que els nens i les nenes puguin gaudir de la seva formació, les escoles vetllaran per un funcionament disciplinat que respecti sempre la dignitat de l'infant. En conseqüència, els governs han de garantir que els col·legis revisin les seves normes de funcionament i eliminen qualsevol pràctica disciplinària que impliqui violència física o mental, insults o desatenció. La Convenció valora de manera molt significativa l'educació i cal encoratjar les i els joves perquè obtinguin el nivell de formació més elevat que siguin capaços d'assolir.

ART. 29

Objectius de l'educació

L'educació ha de desenvolupar al màxim la personalitat, els talents i les aptituds de cada infant. Ha d'inculcar-los el respecte als altres, als drets humans, a la seva cultura i la dels altres. També ha d'ensenyar-los a viure de manera pacífica, a protegir l'entorn i a respectar els altres pobles. Els nens i les nenes tenen la responsabilitat especial de respectar els drets dels seus pares, i l'educació ha d'aspirar a desenvolupar en l'infant el respecte pels valors i la cultura dels seus pares. La Convenció no s'ocupa de temes com ara l'uniforme escolar, els codis de vestimenta, cantar l'himne nacional o la pregària a l'escola. Correspon als governs i responsables escolars de cada país decidir si, en el context de la seva societat i lleis, aquestes qüestions suposen una violació d'altres drets protegits per la Convenció.

ART. 30

Infants de minories i grups indígenes

Els nens i les nenes de minories o grups indígenes tenen dret a aprendre sobre la pròpia cultura, llengua i religió, i posar-les en pràctica. El dret a practicar la pròpia cultura, llengua i religió és aplicable a tot el món. La Convenció subratlla especialment aquest dret quan es tracta de pràctiques no compartides per la majoria de la població del país.

ART. 31

Lleure, joc i cultura

Els nens i les nenes tenen dret al descans, al lleure, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i artística.

ART. 42

Coneixement dels drets

Els governs han de difondre la Convenció entre infants i als adults. A més, els adults han d'ajudar els nens i nenes a conèixer els seus drets. (Veure article 4, Protecció dels drets)

DRETS DE PROTECCIÓ

Alguns d'aquests drets són la protecció contra qualsevol tipus d'abús, tracte negligent, explotació i crueltat, incloent-hi el dret a una protecció especial en conflictes armats i protecció contra possibles abusos per part del sistema judicial i penal.

ART. 4

Protecció dels drets

Els governs són responsables de prendre totes les mesures possibles per assegurar que es respectin, protegeixin i compleixin els drets de les nenes i els nens. Quan els països ratifiquen la Convenció, accepten revisar totes les seves lleis relatives a la infància. Això comporta avaluar el seu ordenament jurídic i també els seus serveis socials, els sistemes sanitari i educatiu, així com els nivells de finançament d'aquests serveis. Després, els governs han de prendre totes les mesures necessàries per garantir que, en aquestes àrees, es compleixen els nivells mínims establerts a la Convenció. Així mateix, els governs han d'ajudar les famílies a protegir els drets dels infants i crear un entorn on puguin créixer i gaudir del seu màxim potencial. En alguns casos, això pot traduir-se en canvis en les lleis existents o en la creació de noves. Aquests canvis legislatius no s'imposen, sinó que sorgeixen a través del mateix procés pel qual es creen o reformen les lleis en un país. L'article 41 de la Convenció estipula que quan un Estat disposa de normatives més exigents que les que marca la Convenció, sempre prevaldran les lleis més exigents (veure les pàgines sobre el Protocol Facultatiu).

ART. 11

Segrest

Els governs han de prendre mesures per impedir que els nens i nenes siguin sostrets il·lícitament dels seus països. Aquest article s'ocupa especialment dels segrestos per part dels pares i mares. El Protocol Facultatiu de la Convenció relatiu a la Venda d'Infants, la Prostitució infantil i la Utilització de Nens i Nenes en la Pornografia conté una disposició referent al segrest amb finalitat de lucre, és a dir, el tràfic d'infants.

ART. 19

Protecció contra tota mena de violència

Els infants tenen dret a ser protegits contra tota mena de perjudici i maltractament físic o mental. Els governs han de garantir que els nens i les nenes són degudament atesos i protegits contra la violència, abús i tracte negligent per part dels seus pares o qualsevol altra persona que els tingui al seu càrrec. Pel que fa a la disciplina, la Convenció no especifica a quines formes de càstig han de recórrer els pares, si bé es considera inacceptable qualsevol modalitat de disciplina que impliqui violència. Existeixen maneres de disciplinar els infants que són eficaces, no són violentes, s'adeqüen al nivell de desenvolupament de l'infant i tenen en compte l'interès superior de l'infant. A la majoria de països, la legislació ja defineix quina mena de càstigs es consideren excessius o abusius. La decisió de revisar aquestes lleis d'acord amb la Convenció correspon a cada govern.

ART. 20

Infants privats del seu entorn familiar

Els nens i les nenes que no puguin ser atesos per la seva família tenen dret a una atenció especial i hauran de ser atesos adequadament per persones respectuoses amb el seu grup ètnic, religió, cultura i llengua.

ART. 21

Adopció

Les nenes i els nens tenen dret a rebre atenció i protecció quan siguin adoptats o acollits en altres famílies. La principal consideració ha de ser trobar la millor solució per a l'infant. S'han d'aplicar les mateixes normes independentment de si l'infant és adoptat al seu país de naixement o si és traslladat a un altre país.

ART. 22

Infants refugiats

Els infants refugiats, és a dir, que s'han vist obligats a abandonar la seva llar i viure en un altre país, tenen dret a protecció i ajuda especials, així com a tots els drets enunciats a la Convenció.

ART. 32

Mà d'obra infantil

Cal que els governs protegeixin els infants contra els treballs perillosos o que puguin perjudicar la seva salut o la seva educació. Si bé la Convenció protegeix els nens i les nenes contra els treballs nocius i contra l'explotació, no conté cap disposició que prohibeixi als pares comptar amb els seus fills i filles perquè els ajudin a casa de manera segura i adequada a la seva edat. Si els infants cooperen en el negoci o l'explotació agrícola familiar, les tasques que realitzin han de ser segures, adaptar-se al seu nivell de desenvolupament i complir el dret laboral internacional. La feina dels infants no ha de posar en perill els altres drets, incloent-hi el dret a l'educació i el dret a descansar i a jugar.

ART. 33

Consum de drogues

Cal que els governs utilitzin tots els mitjans possibles per protegir la infància contra l'ús de drogues i garantir que no són utilitzats en el tràfic d'estupefaents.

ART. 34

Explotació sexual

Els governs han de protegir els nens i les nenes contra tota forma d'explotació i abús sexual. Aquesta disposició de la Convenció s'amplia en el Protocol Facultatiu relatiu a la Venda d'Infants, la Prostitució infantil i la Utilització de Nens i Nenes en la Pornografia (veure el Protocol Facultatiu).

ART. 35

Segrest, venda i tràfic

El govern haurà de prendre totes les mesures possibles per impedir el segrest, venda i tràfic d'infants. Aquesta disposició de la Convenció s'amplia en el Protocol Facultatiu relatiu a la Venda d'Infants, la Prostitució Infantil i la Utilització de Nens i Nenes en la Pornografia (veure el Protocol Facultatiu).

ART. 36

Altres formes d'explotació

Cal protegir els nens i les nenes contra qualsevol activitat que s'aprofiti d'ells i pugui perjudicar el seu benestar i desenvolupament.

ART. 37

Detenció i càstig

Ningú no està legitimat per castigar un infant de manera cruel o nociva. No s'ha de tractar amb crueltat els nens o nenes que incompleixin la llei ni han de ser empresonats juntament amb els adults. Se'ls ha de permetre mantenir el contacte amb les seves famílies i no se'ls pot imposar la pena capital ni la de presó perpètua sense possibilitat d'excarceració.

ART. 38

Guerra i conflictes armats

Els governs han de fer tot el possible per protegir i atendre els infants afectats per la guerra. No es pot forçar ni reclutar nens ni nenes menors de 15 anys perquè prenguin part en una guerra o s'incorporin a les forces armades. El Protocol Facultatiu de la Convenció relatiu a la participació d'Infants en Conflictes Armats desenvolupa més aquest dret: incrementa l'edat per participar directament en un conflicte armat als 18 anys i imposa una prohibició sobre el reclutament forçós de nens i nenes menors de 18 anys.

ART. 39

Rehabilitació d'infants víctima

Les nenes i els nens que hagin patit abandó, abusos o explotació hauran de rebre ajuda especial per recuperar-se físicament i psicològicament i reintegrar-se a la societat. S'haurà de prestar atenció especial a la recuperació de la salut, el respecte a si mateix i la dignitat de l'infant.

ART. 40

Justícia juvenil

Els nens i nenes acusats d'infringir la llei tenen dret a rebre assistència jurídica i a un tractament just en un sistema de justícia que respecti els seus drets. S'exigeix als governs que estipulin una edat mínima per sota de la qual es presumirà que els infants no poden ser penalment responsables, i que proporcionin garanties mínimes a efectes de la resolució justa i sense demora dels procediments judicials o d'altra mena.

ART. **41**

Respecte de les normes internes que millorin la Convenció

Si les lleis d'un país proporcionen una protecció dels drets de l'infant superior a la plasmada als articles de la present Convenció, prevaldran les citades lleis.

DRETS DE PARTICIPACIÓ

Els nens i les nenes tenen dret a poder expressar lliurement les seves opinions i a manifestar el seu punt de vista en relació amb qüestions que afectin la seva vida social, econòmica, religiosa, cultural i política. Alguns dels drets de participació són el dret a expressar opinions i a ser escoltat, el dret a la informació i a la llibertat d'associació. La pràctica d'aquests drets ajuda l'infant al llarg del seu desenvolupament a motivar la realització de tots els seus drets i els prepara per exercir un paper actiu en la societat.

ART. **4**

Protecció dels drets

Els governs són responsables de prendre totes les mesures possibles per assegurar que es respectin, protegeixin i compleixin els drets de les nenes i els nens. Quan els països ratifiquen la Convenció, accepten revisar totes les seves lleis relatives a la infància. Això comporta avaluar el seu ordenament jurídic i també els seus serveis socials, els sistemes sanitari i educatiu, així com els nivells de finançament d'aquests serveis. Després, els governs han de prendre totes les mesures necessàries per garantir que, en aquestes àrees, es compleixen els nivells mínims establerts a la Convenció. Així mateix, els governs han d'ajudar les famílies a protegir els drets dels infants i crear un entorn on puguin créixer i gaudir del seu màxim potencial. En alguns casos, això pot traduir-se en canvis en les lleis existents o en la creació de noves. Aquests canvis legislatius no s'imposen, sinó que sorgeixen a través del mateix procés pel qual es creen o reformen les lleis en un país. L'article 41 de la Convenció estipula que quan un Estat disposa de normatives més exigents que les que marca la Convenció, sempre prevaldran les lleis més exigents (veure les pàgines sobre el Protocol Facultatiu).

ART. **12**

Respecte a les opinions de l'infant

Quan els adults prenguin decisions que afectin els infants, aquests tenen dret a expressar les seves opinions i que es tinguin en consideració. La Convenció anima els adults a escoltar les opinions dels infants i a implicar-los en la presa de decisions; si bé no atorga a les nenes i els nens cap autoritat sobre els adults i reconeix que el nivell de participació d'un infant en les decisions ha de ser l'adequat a la seva maduresa i edat.

ART. **13**

Libertat d'expressió

Els nens i les nenes tenen dret a obtenir i compartir informació, sempre i quan la informació no sigui perjudicial per a ells o per a altres persones. En exercir el dret de llibertat d'expressió, els infants tenen la responsabilitat de respectar els drets, les llibertats i la reputació dels altres. La llibertat d'expressió engloba el dret a compartir informació a través del mitjà que escullin, incloent-hi la parla, el dibuix o l'escriptura, entre d'altres.

ART. 14

Llibertat de pensament, de consciència i de religió

Els nens i les nenes tenen llibertat per pensar i creure allò que desitgin, i a practicar la seva religió, sempre i quan no impedeixin a altres persones gaudir dels seus drets. Els pares hauran de guiar els seus fills en aquestes qüestions. La Convenció respecta els drets i els deures dels pares a l'hora de facilitar orientació religiosa o moral als seus fills i filles. Grups religiosos de tot el món han manifestat el seu suport a la Convenció, i això indica que en cap cas impedeix que els pares eduquin els seus fills en una tradició religiosa concreta. Igualment, la Convenció reconeix la possibilitat que, a mesura que els infants madurin i siguin capaços de formar-se les seves pròpies opinions, alguns qüestionin determinades pràctiques religioses o tradicions culturals. La Convenció dona suport al dret dels nens i les nenes a examinar les seves creences, però també recorda que el dret dels infants a expressar les seves conviccions porta implícit el respecte als drets i llibertats dels altres.

ART. 15

Llibertat d'associació

Els nens i les nenes tenen llibertat per reunir-se i formar part de grups i organitzacions, sempre i quan això no impedeixi altres persones a gaudir dels seus drets, ja que, en exercir els seus drets, els infants tenen la responsabilitat de respectar els drets, les llibertats i la reputació dels altres.

ART. 16

Dret a la intimitat

Els infants tenen dret a la intimitat. Les lleis han de protegir-los contra els atacs a la seva forma de vida, la seva reputació, la seva família, el seu domicili i la seva correspondència.

ART. 17

Accés a la informació i el paper dels mitjans de comunicació

Les nenes i els nens tenen dret a obtenir informació important per a la seva salut i el seu benestar. Els governs hauran d'encoratjar els mitjans de comunicació –ràdio, televisió, diaris i fonts de continguts a internet- a facilitar informació que els infants puguin comprendre i a no promocionar materials que els puguin danyar. En especial, cal demanar als mitjans de comunicació que subministrin informació en llengües que els nens i nenes de minories i grups indígenes puguin entendre. També cal que la infància disposi de llibres infantils.

A la Convenció es recalca la igualtat i la interconnexió de drets. A més de les obligacions dels governs, els pares i mares i els infants són responsables de respectar els drets dels altres, de manera recíproca. La comprensió dels nens i les nenes sobre els seus drets variarà en funció de la seva edat, i els pares hauran d'adaptar a l'edat i maduresa de cada infant les qüestions que els comentin, la manera de respondre a les seves preguntes i els mètodes de disciplina.

4. RENDICIÓ DE COMPTES: EL COMITÈ DELS DRETS DE L'INFANT DE LES NACIONS UNIDES

Els governs que ratifiquen la Convenció sobre els Drets de la Infància o algun dels seus Protocols Facultatius han de retre comptes al Comitè dels Drets de l'Infant. El Comitè està format per 18 persones expertes en l'àmbit dels drets de la infància procedents de països i ordenaments jurídics diversos. Són nomenats i escollits pels Estats Parts, si bé intervien a títol individual i no com a representants dels seus respectius països. En un termini de dos anys des de la ratificació i, posteriorment, cada cinc anys,

l'Estat Part ha de presentar al Comitè informes sobre la situació dels drets dels infants al seu país. El Comitè ha adoptat directrius, en les anomenades Observacions Generals, que detallen la informació que els Estats han d'aportar als informes sobre l'aplicació de la Convenció i cada un dels Protocols Facultatius. Així, el Comitè examina la manera com els Estats estan fixant i complint les normes relatives a la realització i protecció dels drets de les nens i els nens descrites en la Convenció i als Protocols Facultatius i emet les seves Observacions Generals per a cada un dels Estats Parts. En cap cas el Comitè supervisa el comportament dels pares o cuidadors ni està facultat per rebre queixes directes de ciutadans. A més d'aquesta rendició de comptes periòdica, també existeix la possibilitat que el Comitè sol·liciti informació addicional o informes complementaris a organitzacions no governamentals (ONG).

5. ELS PASSOS SEGÜENTS: PROTOCOLS FACULTATIUS I MESURES GENERALS D'APLICACIÓ

Els tractats sobre drets humans solen anar acompanyats de "protocols facultatius" que són normes legals addicionals que complementen i amplien el tractat. Un protocol pot centrar-se en qualsevol tema rellevant per al tractat inicial i s'utilitza per aprofundir en alguna qüestió, abordar una consideració nova o emergent, o incorporar un procediment a efectes de funcionament i compliment del tractat, com per exemple, un procediment de presentació de queixes de particulars. Els Protocols Facultatius de la Convenció sobre els Drets

de l'Infant proporcionen informació més detallada i amplien les obligacions més enllà de les estipulades en el contracte inicial. Un protocol és "facultatiu" perquè no té un efecte automàticament vinculant per als Estats que ja han ratificat el tractat original. És a dir, les obligacions incloses en el protocol són addicionals i poden ser més exigents que les establertes en el tractat inicial. És per aquest motiu que els Estats poden decidir, independentment de si han ratificat el tractat, si s'adhereixen o no a un protocol. En conseqüència, un Protocol

Facultatiu té el seu propi mecanisme de ratificació, amb independència del tractat que complementa. En general, únicament els Estats Parts d'un tractat poden ratificar els seus protocols facultatius. Tot i això, els Protocols Facultatius de la Convenció sobre els Drets de l'Infant sí que permeten que Estats que no són part en la Convenció els ratifiquin o s'hi adhireixin. Aquest es el cas dels Estats Units, país que encara no ha ratificat la Convenció i sí que ha ratificat els dos Protocols Facultatius.

PROTOCOL FACULTATIU RELATIU A LA PARTICIPACIÓ D'INFANTS EN CONFLICTES ARMATS

A tot el món s'estima que 300.000 infants participen en conflictes armats, amb conseqüències veritablement tràgiques. Amb freqüència es recluta forçosament o se segresta nens i nenes, alguns menors de 10 anys, per incorporar-los als exèrcits i grups armats d'oposició. Molts han estat testimonis d'increïbles actes de violència, o han estat forçats a participar-hi, sovint contra les seves pròpies famílies o comunitats.

A l'article 38, la Convenció sobre els Drets de l'Infant exhorta els governs a emprendre totes les mesures viables per garantir que els menors de 15 anys no prenguin part activa en les hostilitats. Així, la Convenció va fixar en 15 anys l'edat mínima perquè un persona pugui ser reclutada voluntàriament o allistar-se a les forces armades. Una dècada més tard, el 25 de maig del 2000, quan s'aprova el Protocol Facultatiu de la Convenció relatiu a la

Participació d'Infants en Conflictes Armats s'enforteix l'aplicació de la Convenció augmentant la protecció dels nens i les nenes en cas de conflicte armat.

A partir del Protocol, s'exigeix als Estats que el ratifiquin que garanteixin, mitjançant totes les mesures viables, que els membres de les seves forces armades menors de 18 anys no prenguin part en les hostilitats. Els Estats, a més, han d'elevat l'edat mínima de reclutament voluntari en les forces armades més enllà dels 15 anys, si bé no exigeix una edat mínima de 18 anys. Tot i això, el Protocol recorda als Estats que els nens i nenes menors de 18 anys tenen dret a una protecció especial i, per tant, qualsevol reclutament voluntari de menors de 18 anys ha d'englobar mesures de prevenció suficients. Pel que fa al reclutament obligatori, el Protocol el prohibeix per a menors de 18 anys. Per altra banda, els Estats Parts han de

prendre mesures legals per impedir que grups armats independents reclutin i utilitzin menors de 18 anys en conflictes armats.

Quan ratifiquen el Protocol, els Estats han de realitzar una declaració sobre l'edat a la qual permetran a les forces armades nacionals el reclutament voluntari, així com les mesures que els Estats empeniran per garantir que el reclutament no serà forçós. Aquest requisit té especial rellevància, ja que el Protocol no estableix els 18 com edat mínima per al reclutament voluntari, sinó únicament per a la participació activa en conflictes armats.

Després de rebre les deu primeres ratificacions necessàries, el Protocol Facultatiu relatiu a la Participació de Nens en Conflictes Armats va entrar en vigor el 12 de febrer de 2002. Actualment, 139 països han subscrit i ratificat aquest Protocol.

PROTOCOL FACULTATIU RELATIU A LA VENDA D'INFANTS, LA PROSTITUCIÓ INFANTIL I LA UTILITZACIÓ D'INFANTS EN LA PORNOGRAFIA

L'explotació sexual comercial dels nens i les nenes com la venda d'infants, la prostitució infantil, el turisme sexual infantil i la utilització de nenes i nens en la pornografia, és una realitat freqüent a tot el món. Es calcula que un milió d'infants, principalment nenes, però també un nombre considerable de nens, es veuen involucrats en el multimilionari negoci del sexe, i pateixen situacions de degradació amb possibles riscos greus per a la seva integritat i la seva salut.

Els articles 34 i 35 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant estableix que els governs

han de protegir la infància contra tota mena d'explotació i abús sexual, i que han de prendre totes les mesures possibles per impedir el segrest, la venda i el tràfic d'infants. El 25 de maig del 2000 es va aprovar el Protocol Facultatiu relatiu a la Venda d'Infants, la Prostitució infantil i la Utilització de Nens i Nenes en la Pornografia que complementa la Convenció, proporcionant als Estats una sèrie de requisits per tal de posar fi a l'explotació i l'abús sexual de nenes i nens. Igualment, protegeix els infants contra la possibilitat de ser venuts amb finalitats no sexuals, és a dir, per a altres

formes de treballs forçats, adopcions il·legals i tràfic d'òrgans.

El Protocol conté definicions dels delictes de "venda d'infants", "prostitució infantil" i "pornografia infantil". També crea l'obligació de criminalitzar i castigar les activitats relacionades amb aquests delictes. Exigeix el càstig no sols per aquells que ofereixen o entreguen infants amb finalitats d'explotació sexual, transferència d'òrgans amb fins lucratis o per a treballs forçats, sinó també per a aquells qui accepten infants per a dur a terme aquestes activitats. El Protocol protegeix, a més,

els drets i interessos dels nens i nenes víctima. Els governs han de procurar serveis jurídics i altres serveis de suport a les víctimes, fet que comporta considerar l'interès superior de l'infant en qualsevol interacció amb el sistema judicial penal. A més, els infants han de rebre el suport mèdic, psicològic, logístic i financer necessaris per a la seva rehabilitació i reintegració. Donat que es tracta d'un complement de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, la interpretació del contingut del Protocol sempre ha de guiar-se pels principis de no discriminació, l'interès superior de l'infant i el respecte a les opinions dels nens i les nenes.

Els Protocols Facultatius de la Convenció sobre els Drets de l'Infant permeten que Estats que no són part en la Convenció els ratifiquin o s'hi adhereixin.

El Protocol també subratlla el valor de la cooperació internacional i l'educació. La cooperació internacional és important com a mitjà per combatre aquest tipus d'activitats il·legals, que sovint tenen un caràcter transnacional. La sensibilització i les campanyes d'informació i educació públiques també serveixen per protegir les nenes i els nens d'aquestes greus violacions dels seus drets.

Després de rebre les deu primeres ratificacions necessàries per a la seva entrada en vigor, el Protocol Facultatiu relatiu a la Venda d'Infants, la Prostitució infantil i la Utilització de Nens i Nenes en la Pornografia va adquirir força vinculant el 18 de gener de 2002. Actualment, 141 països han subscrit i ratificat aquest protocol.

MESURES GENERALS D'APLICACIÓ

En virtut de la Convenció, els Estats Parts tenen l'obligació "d'emprendre totes les mesures legislatives, administratives i altres mesures apropiades per implementar els drets reconeguts a la Convenció (art. 4). El Comitè dels Drets de l'Infant es refereix a aquestes mesures com Mesures Generals d'Aplicació".

Algunes d'aquestes mesures són: la creació i esmena de lleis

amb la finalitat d'harmonitzar la legislació dels països amb la Convenció; la creació d'institucions independents de drets humans per a la infància; polítiques, plans d'acció i organismes de coordinació per tal d'implantar la Convenció; l'assignació de recursos a la infància; mecanismes de seguiment de l'aplicació; campanyes de sensibilització; i implicació de tots els sectors de la societat, incloent

els propis nens i nenes, en la realització dels drets de la infància.

Juntament amb altres actuacions, com ara la recopilació de dades i l'enfortiment de capacitats, les Mesures Generals d'Aplicació contribueixen a assentar una base sòlida per aconseguir una societat en la qual es fomentin, garanteixin i protegeixin els drets dels nens i les nenes.

REFORMA LEGISLATIVA I CANVI SOCIAL

Fins a quin punt han engegat els països les Mesures Generals com un primer pas crucial cap a la realització dels drets de la infància?

Durant les dues últimes dècades, uns 70 Estats Parts de la Convenció han aprovat estatuts consolidats sobre la infància com a part de les reformes legislatives per avançar en els drets dels infants. A més, 12 Estats Parts de la Convenció han posat en pràctica aquests codis en resposta a una recomanació expressa realitzada pel Comitè dels Drets de l'Infant. Especialment a Amèrica Llatina s'han incorporat codis de lleis complets que recullen els drets civils i polítics

de les nenes i els nens, així com els seus drets econòmics, socials i culturals, cosa que sol incloure una part important, si no tota, de la Convenció.

També s'ha constatat una gran evolució en la creació d'institucions nacionals independents de drets humans centrades en la infància. Si bé alguns països com Noruega i Suècia ja comptaven amb un defensor del poble per als infants abans de la Convenció, ara n'existeixen almenys 60 en 38

països de tot el món, que interveuen com a catalitzadors en la realització dels drets de la infància. La Convenció ha servit d'impuls per a molts països que han iniciat activitats destinades a fomentar el coneixement de la Convenció mitjançant la formació i la millora de les capacitats de grups professionals, i també

a través de campanyes sobre qüestions de salut pública, com ara el VIH/SIDA o la mutilació/ablació genital femenina.

De la mateixa manera, la Convenció ha estimulat la participació de la societat civil en la seva aplicació, posant un èmfasi més gran en la participació dels infants.

EL PAPER D'UNICEF EN L'APLICACIÓ DE LA CONVENCIO

UNICEF ha dut a terme iniciatives de sensibilització, ha col·laborat amb governs i organitzacions i ha proporcionat ajuda especialitzada per impulsar l'aplicació de la Convenció arreu. Alguns exemples de la tasca realitzada per UNICEF amb l'objectiu de promoure la ratificació i aplicació efectiva de la Convenció i els Protocols són:

Projecte de reforma legislativa

UNICEF exerceix un important paper en el foment de reformes legislatives als Estats Parts de la Convenció. A molts països, UNICEF ha donat suport a la preparació de codis aplicables als infants i ha facilitat la realització d'àmplies revisions de lleis nacionals relatives a la infància, així com el desenvolupament de recomanacions de revisió i noves lleis centrades en els drets dels infants.

Sensibilització pressupostària

UNICEF proposa conjuntament amb representants polítics de governs i parlaments l'adopció de polítiques i pràctiques rellevants, mitjançant lleis i pressupostos. Al Brasil, UNICEF va cooperar amb una ONG en la tasca de donar suport a un "Pressupost per a la infància" nacional millorat, que va incrementar les partides pressupostàries del país per a conceptes relacionats amb els infants. Per a les entitats locals de defensa dels drets de la infància aquesta eina, suposa una ajuda clau que els permet entendre més bé el procés pressupostari i incorporar-lo a la seva tasca de sensibilització i incidència política.

Suport a les institucions dels països en la supervisió dels avenços respecte de la Convenció

UNICEF propugna i dona suport a institucions dels Estats Parts i també d'escala local en el foment de la protecció i promoció dels drets dels infants. Per exemple, UNICEF Romania va treballar amb el Consell del Comtat de Vaslui per crear un Observatori dels Drets dels Infants el 2005 per tal de supervisar com s'apliquen els drets dels infants.

Sensibilització amb l'objecte de ratificar els Protocols Facultatius

Les oficines de país d'UNICEF treballen amb ONG i parlamentaris per promoure la ratificació dels Protocols Facultatius de la Convenció. Per exemple, l'Oficina Regional d'UNICEF per a l'Àsia Meridional va publicar un paquet de sensibilització destinat a donar suport a la ratificació. Conté anàlisi de situació regional, una presentació de les lleis nacionals més rellevants, la base per a la ratificació, com dur-la a terme, i també bones pràctiques identificades a la regió.

Defensa del posicionament internacional "estricteament 18" sobre infants soldat

UNICEF s'ha unit a altres organitzacions defensores dels drets de la infància i ONG per aconseguir una prohibició sense excuses de qualsevol reclutament a les forces armades i participació en conflictes, de manera obligatòria o voluntària, de menors de 18 anys. Aquesta tasca de sensibilització és part de la campanya d'UNICEF de ratificació i aplicació del Protocol Facultatiu de la Convenció relatiu a la Participació dels Infants en Conflictes Armats.

b. Com la Convenció va canviar el treball d'UNICEF

1. TOTS ELS DRETS PER TOTS ELS NENS I LES NENES

Com s'ha dit, la Convenció fa una menció especial al paper d'UNICEF per tal de fer realitat el reconeixement i exercici dels drets de la infància per a totes les nenes i els nens. Així, s'espera d'UNICEF que promogui la Convenció i faci seguiment de la seva aplicació donant-la a conèixer i ajudant els governs a complir les seves obligacions.

Si bé hi hagué una certa tardança per part d'UNICEF a l'hora de comprometre's amb el procés de redacció de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, posteriorment, l'organització ha fet un gran esforç per tal d'aconseguir una ratificació ràpida i universal. UNICEF va trobar en la Convenció el seu propi principi de prioritat de la infància: "... les vides i el desenvolupament dels nens i les nenes hauran de ser la principal prioritat entre les consideracions i capacitats de la societat, i els infants han de poder confiar en aquest compromís, tant en els bons moments com en els difícils, en circumstàncies de normalitat i en situacions d'emergència, en temps de pau i en temps de guerra, en temps de prosperitat i en temps de crisi..."

D'aquesta manera, la Convenció es va convertir a poc a poc, però gradualment en la base per al mandat i la missió d'UNICEF. Als anys noranta, l'organització va passar de considerar la Convenció com una base per a la sensibilització mundial de la infància a explorar el seu propi paper institucional. Així mateix, la convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona també va suposar un segon normatiu de referència i d'enorme rellevància per al disseny

i implementació de programes de desenvolupament. Arran d'aquest treball, l'abril de 1998, UNICEF va adoptar un enfocament basat en els drets humans dels nens, les nenes i les dones en l'elaboració dels seus programes i estratègies.

D'acord amb aquest enfocament, tots els programes de cooperació d'UNICEF se centren en la realització dels drets dels infants i les dones, i els principis de drets humans guien totes les fases del procés de disseny de programes aplicant-se a tots els sectors. Entre aquests principis figuren la universalitat, la indivisibilitat, la responsabilitat i la participació en el reconeixement i realització dels drets humans, i també els quatre principis de la Convenció: la no discriminació, el dret de l'infant a la vida, la supervivència i el desenvolupament, l'interès superior de l'infant i el respecte a les opinions dels nens i les nenes.

En paraules senzilles, aquest plantejament significa que l'objectiu d'UNICEF ha de ser que es compleixin tots els drets de tots els nens i totes les nenes, en cada moment i arreu. En aquest sentit, tot i que UNICEF dóna prioritat als infants més vulnerables i desfavorits dels països més pobres per tal d'aconseguir l'equitat, també intervé activament en països de rendes mitjanes i rics, amb la finalitat de promoure i protegir els drets de la infància. Un enfocament basat en els drets implica, a més, que els temes focals sobre la infància que es discuteixin amb els governs i amb altres "titulars de deures" no se centraran en saber si es compliran completament o no els drets, sinó en la manera com es compliran.

ARRIBAR ALS QUI ESTAN MÉS EXCLOSOS

Tal com s'ha explicat, l'enfocament de drets humans i la Convenció han comportat conseqüències de gran abast en la manera de treballar d'UNICEF. L'aplicació dels principis d'universalitat i no discriminació ha portat UNICEF a anar més enllà dels programes per arribar al més gran nombre possible d'infants i centrar-se en els nens i nenes excloses i les seves famílies. D'aquesta manera, i també amb treball d'incidència política, l'objectiu és aconseguir que els serveis bàsics arribin a totes aquelles persones més vulnerables i menys a l'abast. UNICEF ja s'ocupava dels drets socials dels nens i les nenes a la salut, l'educació i la nutrició, i amb, l'enfocament basat en els drets, s'ha ampliat per identificar, defensar i

ajudar infants en circumstàncies que vulnereu els seus drets com els que són víctimes d'explotació, d'abusos sexuals i de tràfic, o infants empresonats. Igualment, l'aplicació dels principis d'universalitat i no discriminació ha encaminat UNICEF cap a actuacions per promoure i protegir els drets dels infants de grups ètnics i lingüístics minoritaris i discriminats.

2. PROGRAMES BASATS EN ELS DRETS HUMANS: UN NOU ENFOCAMENT

Tal com s'ha comentat, la perspectiva d'elaboració de programes basada en els drets considera que els infants són titulars i subjectes de drets i no pas objecte de caritat. Aquest canvi de mirada fa possible un sistema en el qual els nens i les nenes, en funció de les seves capacitats, participen en els processos i decisions que els afecten. En qualitat de titulars de drets, els infants poden tenir papers actius en l'exercici dels seus deures i en la tasca de definir la manera en què els drets s'han de satisfer. Així, la Convenció reconeix sense embuts el fet que els drets no simplement es reconeixen, sinó que la seva realització depèn de la implicació de les persones als quals afecten.

UNICEF advoca perquè la participació de les nenes i els nens, especialment els més vulnerables, es converteixi en un component fonamental de tots els processos de presa de decisions que els afecten, incloent-hi les relacionades amb situacions de conflicte i crisi. L'aplicació de principis de responsabilitat significa que els programes d'UNICEF ajuden els governs a garantir serveis sanitaris, educatius i de protecció de la màxima qualitat. A més, els programes d'UNICEF suposen un grau important de responsabilitat, en el sentit que informen els ciutadans dels compromisos de l'Estat, els serveis a què tenen dret i quan i com reclamar-los.

En línies generals, la transició cap a un enfocament basat en els drets ha donat lloc a un canvi en la combinació de les estratègies que sustenten la tasca d'UNICEF, especialment en cinc direccions:

1 Un suport més integral per enfortir les capacitats dels governs, les seves polítiques i institucions, amb l'objecte de permetre'ls complir millor les seves obligacions amb la ciutadania. Això suposa, sovint, assistir als governs en la consolidació i millora de les seves capacitats per gestionar i prestar els serveis, cultivar el sentit del deure i del servei públic entre el funcionariat i, alhora, crear sistemes de sancions disciplinàries per a aquells qui incompleixin obligacions.

2 Una ampliació considerable de les aliances entre organitzacions de la societat civil a tots nivells, més enllà de les estatals. A la majoria de països, UNICEF treballa en associació amb comunitats, dones, entitats de joves, líders religiosos i tradicionals, així com amb parlamentaris i mitjans de comunicació. Es busca que tots els aliats promoguin i reclamin els drets de la infància.

3 Una anàlisi causal més profunda sobre les causes estructurals de

la injustícia i la no realització dels drets, així com programes que les abordin. UNICEF ha estat engegant i donant suport a la recopilació d'estadístiques rellevants i dades desglossades per poder millorar el disseny dels programes de cooperació i accions de sensibilització dels governs. S'han desenvolupat nous indicadors per mesurar les tendències en matrimoni infantil, la pràctica de la mutilació genital femenina, el nombre de nenes i nens tutelats per institucions públiques o en conflicte amb la llei, així com la violència a casa i a l'entorn escolar. És important obtenir dades desglossades en funció del sexe, origen geogràfic, edat i grup ètnic, per poder evidenciar les desigualtats que sovint queden amagades darrera els càlculs de les mitjanes.

UNICEF també examina si les lleis dels països protegeixen tots els infants i dones per igual o si, en la seva aplicació, es discrimina. Així mateix, cal analitzar si la distribució de recursos acaba reforçant la discriminació de les dones, nenes, determinats grups ètnics o infants discapaci-

tats o si, al contrari, contribueix a l'equitat.

4 Una inversió molt superior per part dels programes d'UNICEF en la incidència política i sensibilització de parlaments i altres institucions públiques, amb l'objectiu de modificar les lleis discriminatòries i augmentar els pressupostos de desenvolupament social, amb institucions financeres internacionals i, en general, amb els poders a l'ombra. Aquesta és una de les estratègies centrals d'UNICEF adreçada al suport a polítiques i a forjar aliances de defensa dels drets de la infància.

5 Una retallada considerable en la prestació directa de serveis, llevat de les situacions d'emergència, ja que aquesta és una obligació de l'Estat, amb la qual UNICEF contribueix indirectament, tal com s'ha explicat, consolidant les capacitats governamentals, formant les comunitats per tal que exigeixin els seus drets i serveis de qualitat, i coneguin com reclamar la responsabilitat dels agents estatals quan calgui.

Des que l'any 1998 es van publicar les directrius per a un enfocament en l'elaboració de programes basat en els drets humans, les oficines d'UNICEF de tot el món han estat treballant per millorar i polir les metodologies amb l'objecte de garantir els programes més eficaços en defensa dels drets dels infants. En aquest sentit, en l'àmbit de l'atenció i el desenvolupament de la primera infància, es va emfatitzar un enfocament integrat i holístic, com els **programes accelerats de desenvolupament i supervivència infantil en països de l'Àfrica occidental**, i els programes específics per als grups més vulnerables i més exclosos.

En educació, l'enfocament basat en els drets va

A molts països, UNICEF ha donat suport a la preparació de codis aplicables als infants i ha facilitat la realització d'àmplies revisions de les lleis relatives als nens i nenes, i noves lleis centrades en els drets de la infància.

donar lloc a programes per assolir la igualtat entre nens i nenes en l'accés a l'escolarització, evitar l'absentisme i abandonament escolar i millorar els seus resultats educatius, per

exemple, mitjançant la introducció del model d'**Escoles Amigues dels Infants**.

Pel que fa a la protecció de la infància, es va desenvolupar el **marc per a un entorn de protecció**, que identifica i reforça els components principals que protegeixen els infants contra la violència, l'explotació i l'abús en qualsevol societat. No existeix una fórmula per a un plantejament basat en els drets que resulti eficaç a tots els països i en totes les circumstàncies. Es constaten grans diferències en la manera com les oficines d'UNICEF de tot el món treballen per a l'aplicació de la Convenció, de la mateixa manera que hi ha disparitats importants en com s'està implementant a tot el món.

EL PAPER D'UNICEF EN FER REALITAT LES MESURES GENERALS D'APLICACIÓ

UNICEF té un paper destacat a l'hora de fomentar una reforma legislativa als Estats Parts en la Convenció. A molts països, UNICEF ha donat suport a la preparació de codis aplicables als infants i ha facilitat la realització d'àmplies revisions de les lleis relatives als nens i nenes, així com el desenvolupament de recomanacions de revisió i noves lleis centrades en els drets de la infància.

La reforma legislativa és un procés continuat a molts països del món, que sorgeix de la necessitat de posar-se al dia respecte a obligacions anteriors o de la necessitat d'introduir noves lleis a partir de l'adhesió a nous tractats internacionals. La ratificació dels Convenis de la Organització Internacional del Treball (OIT) o dels Protocols Facultatius de la Convenció poden obligar els Estats Parts a adaptar la seva legislació, per exemple, incrementant l'edat mínima legal per treballar o de reclutament en les forces armades.

Pot ser que passin anys abans que les campanyes d'informació i sensibilització sobre temes delicats, com la mutilació genital femenina o els infants en conflicte amb la llei, es tradueixin en la demanda d'una reforma legislativa per part de la societat i la voluntat política. Per exemple, concentrar una més gran atenció en els nens i nenes víctimes de la violència i sobre l'alarmant situació dels infractors juvenils a molts països ha incrementat la pressió a favor de la reforma legislativa en aquestes àrees. Les oficines d'UNICEF a molts països estan prestant assessorament i suport professional als governs en la seva tasca d'analitzar i modificar la legislació existent en totes aquestes àrees.

Canviar la legislació és cosa de temps, però els resultats per a la infància poden ser molt significatius, tant immediats com a llarg termini. Per exemple, a Sud-àfrica la disposició relativa als drets de la infància inclosa en la Constitució de 1994 va donar peu, dos anys més tard, a una decisió del Tribunal Suprem que declarava il·legal el càstig corporal dels infractors juvenils. Els assots eren la pena imposada amb més freqüència al menors declarats culpables, i es registraven 35.000 casos anuals.

També a Sud-àfrica, després d'anys de deliberació i debat entre els principals agents implicats, es va aprovar l'any 2006 un històric Projecte de Llei sobre els Infants. Segons el representant d'UNICEF a Sud-àfrica, es tracta d'un "projecte de

Llei pioner i visionari, que cobreix algunes llacunes legals essencials i proporciona un eix legal valuós a les persones compromeses en la lluita per donar prioritat als nens i les nenes". El projecte de Llei, adreçat a la protecció dels infants, s'ocupa dels problemes relacionats amb la circumcisió femenina i masculina, el matrimoni infantil, el càstig corporal i altres pràctiques culturals potencialment nocives.

A Sierra Leone va néixer un Projecte de Llei sobre els Drets de la Infància similar i molt complet, que ha proporcionat un marc normatiu de protecció dels infants i els seus drets. UNICEF va posar en marxa el procés per harmonitzar les lleis de Sierra Leone amb la Convenció, el 1996. Durant aquests anys, el Ministeri i UNICEF –juntament amb grups de la societat civil, els mitjans de comunicació i els propis infants han estat treballant amb membres del Parlament pertanyents a tots els partits polítics per aprovar el projecte de Llei sobre els drets de la infància.

Per altra banda, com a part del desenvolupament de recursos globals, UNICEF va elaborar un manual sobre reforma legislativa en favor de la infància. Aquest manual pretén fer més efectiva l'aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant i la Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona, ja que aporta orientació sobre com adoptar mesures legislatives, pressupostos i polítiques socials adequades en conformitat amb els tractats de drets humans internacionals.

A més de les mesures legislatives, UNICEF fomenta i dona suport a moltes altres que contribueixen a construir una societat en la qual es realitzin i protegeixin els drets dels infants. UNICEF s'interessa especialment per la recopilació i anàlisi de dades: en un esforç conjunt amb molts altres aliats, dona suport a la realització d'Enquestes Agrupades d'Indicadors Múltiples per països amb l'objectiu de recopilar dades sobre indicadors clau referents als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, i per cobrir llacunes de coneixement fonamentals sobre la situació de dones i infants. Aquestes enquestes reforcen la informació amb l'objectiu de planificar i sensibilitzar els països.

A diversos països d'Amèrica Llatina, una eina de sensibilització sobre l'índex dels drets dels infants contribueix a fomentar una més gran consciència sobre els problemes de les nenes i els nens. A l'Índia, la iniciativa Comunitat de Coneixements per a la Infància, amb el suport d'UNICEF, serveix per aconseguir que les investigacions influeixin en polítiques i programes que afecten els nens i les nenes. UNICEF dona suport al desenvolupament de sistemes de gestió de coneixements similars a Bangla Desh, Hondures i Moçambic.

L'enfortiment de capacitats és un dels components principals de tots els programes d'UNICEF: des del 1998, UNICEF ha estat estimulant i organitzant tallers de formació sobre els drets dels infants en els àmbits regional, nacional i mundial, tant per al personal d'UNICEF com per a governs, directius, magistrats, jutges, policies, professors, treballadors socials i mitjans de comunicació, així com per a la societat civil, membres de la comunitat, ONG, associacions de joves i dones, defensors del poble, parlamentaris i aliats, incloent-hi altres agències de les Nacions Unides. UNICEF va publicar i distribuir un Manual d'Aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant extensament utilitzat, que s'ha convertit en una obra de referència i consulta important per a professionals de molts sectors.

A diversos països llatinoamericans, com ara Brasil, Equador i Nicaragua, UNICEF va posar en marxa o va donar suport a programes i campanyes per analitzar els pressupostos governamentals i aconseguir l'assignació de més recursos a la infància. Aquest tipus d'activitats s'està estenent a altres països de diverses regions del món.

L'any 2006, UNICEF va donar suport a una sèrie d'iniciatives de sensibilització i anàlisi en diversos països sobre pressupostos favorables a la infància que van contribuir a constatar el dèficit existent en els recursos assignats a millorar la vida dels nens i les nenes. A Turquia, per exemple, es va comunicar als parlamentaris els resultats de l'estudi, i a Sud-àfrica, l'anàlisi dels pressupostos municipals va servir per identificar noves fonts potencials de finançament per a la infància.

Des de l'adopció de la Convenció, UNICEF ha defensat i donat suport a la creació d'institucions independents locals i nacionals amb l'objectiu d'afavorir la protecció i promoció dels drets de les nenes i els nens, i fer un seguiment de l'aplicació de la Convenció.

Aquestes accions van des del suport a la Xarxa Europea de Defensors del Menor, o l'Observatori de Drets de la Infància de Maurici que impulsa a la protecció del menor en sis països de l'Oceà Índic, fins a la creació i formació de Xarxes i Comunitats de Protecció de la Infància locals a molts països llatinoamericans, o a altres zones com ara Malawi, Ruanda, Índia i Pakistan.

3. EL NOU PAPER EN ELS PAÏSOS DESENVOLUPATS: ELS COMITÈS NACIONALS

La Convenció sobre els Drets de l'Infant va atorgar a UNICEF un nou paper en la promoció, protecció i compliment dels drets de la infància en països rics, tal com s'ha explicat. Els nens i nenes d'aquests països també necessiten protecció contra l'explotació, els abusos i la pobresa infantil, entre d'altres.

El que a UNICEF es coneix com Comitès Nacionals són organitzacions no governamentals a 37 països rics encarregades de promoure l'aplicació de la Convenció i de captar el que suposa una tercera part dels fons de finançament pels projectes de cooperació d'UNICEF. La majoria d'aquests Comitès són molt actius en la tasca de sensibilitzar sobre els

drets de les nenes i els nens en els seus propis països, i molts estan cada cop més implicats en campanyes i accions a favor d'infants que necessiten una protecció especial. Igualment, molts comitès nacionals estan propugnant l'aplicació d'una perspectiva basada en els drets de la infància a les estratègies de cooperació internacional, i també participen en

el seguiment de la seva aplicació. Tot i que la seva funció pot variar segons la situació, el mandat d'UNICEF de promoure i donar suport a l'aplicació de la Convenció comporta una responsabilitat amb tots els nens i nenes del món, tant en països en desenvolupament com als desenvolupats.

4. LA PRESENTACIÓ D'INFORMES AL COMITÈ DELS DRETS DE L'INFANT: UNA OPORTUNITAT EXTRAORDINÀRIA

D'acord amb l'article 45 de la Convenció, UNICEF du a terme un paper important en el procés de presentació pels Estats Parts d'informes sobre l'aplicació de la Convenció al Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides.

En l'àmbit estatal, UNICEF dona suport als Estats Parts en la preparació dels seus informes i en la seva participació en la sessió plenària per dialogar amb el Comitè. Els representants d'UNICEF informen al Comitè en les sessions prèvies. A més, UNICEF col·labora en els informes complementaris elaborats per altres ONG, especialment als països amb Comitè Nacional.

Aquesta tasca serveix per millorar la qualitat de l'informe de país, així com per consolidar les aliances i activitats de mobilització social en defensa de la infància. UNICEF col·labora en la difusió de les Observacions i Recomanacions finals del Comitè i també integra en el seu programa accions de suport per implementar-les i fer-ne seguiment.

El procés de preparació d'informes és una gran oportunitat per donar suport als drets de les nenes i els nens, tant per a UNICEF com per les coalicions de defensa dels drets de la infància, moltes de les quals presenten informes complementaris o segueixen de prop la revisió de l'informe governamental. A la seva Anàlisi Regional més recent, l'oficina d'UNICEF regional d'Europa Central i Oriental / Comunitat d'Estats Independents conclou: "La presentació d'informes al Comitè per part dels països ha

donat peu a un fòrum únic entre el Comitè, les ONG activistes els governs d'aquests països per presentar i comentar l'evolució i els obstacles relatius a l'aplicació dels drets de la infància."

Al llarg dels anys, ha augmentat considerablement el nombre d'ONG i coalicions de defensa dels drets dels nens i nenes que participen en la preparació d'informes complementaris de país per al Comitè (de les Nacions Unides) dels Drets de l'Infant. El grup d'ONG per a la Convenció, que fomenta i dona suport a la seva aplicació, engloba més de cent coalicions de països en defensa dels drets de les nenes i els nens.

Molts Comitès Nacionals d'UNICEF a països rics estan dirigint o treballant en coalicions de drets de la infància, amb l'objectiu de generar informes complementaris i que siguin considerats pel Comitè.

EL PAPER D'UNICEF EN EL PROCÉS DE SUPERVISIÓ

La Convenció sobre els Drets de l'Infant és el primer tractat de drets humans que en la seva aplicació atribueix un paper a una agència especialitzada de les Nacions Unides: UNICEF. Tal com estableix la Convenció, UNICEF té la obligació legal de fomentar i protegir els drets de la infància donant suport a la tasca del Comitè dels Drets de l'Infant. A més de contribuir amb assessorament i ajuda al Comitè, UNICEF ha de facilitar que els Estats Parts duguin a terme consultes àmplies per tal de complementar i augmentar el rigor i l'impacte dels informes adreçats al Comitè.

L'article 45 assigna a UNICEF les següents responsabilitats:

- > Participar en l'anàlisi dels informes tramesos pels Estats Parts al comitè dels drets de l'infant.**
- > Proporcionar assessorament expert sobre l'aplicació de la Convenció.**
- > Presentar informes sobre l'aplicació al Comitè.**
- > Respondre les peticions, per part del Comitè, d'assessorament o ajuda especialitzada a un Estat Part.**

Les oficines d'UNICEF sobre el terreny, així com els Comitès Nacionals sovint prenen part en els diferents moments del procés: ajuden els Estats a organitzar consultes abans que aquests preparin els seus informes, participen en la revisió per part del Comitè dels informes presentats, i a més treballen amb els Estats per identificar estratègies d'implementació de les recomanacions del Comitè.

UNICEF, i en especial les oficines sobre el terreny, moltes vegades contribueixen a garantir que aquelles veus que sovint no s'escolten arribin al Comitè. Mitjançant consultes de gran abast social, tant amb presentacions verbals com amb informes escrits sobre la situació de les dones, nens i nenes, UNICEF encoratja les ONG dels països per tal que presentin els seus propis informes complementaris al Comitè. Aquest treball també implica avançar en l'equilibri entre els drets universals considerant perspectives culturals i locals.

A més, UNICEF ha començat a desenvolupar indicadors que serveixen als Estats per supervisar els seus avenços a l'hora d'implementar les normes relatives als drets de la infància. Com a part d'aquesta tasca, UNICEF ha creat bases de dades sobre lliçons apreses i està col·laborant amb Childwatch International, una xarxa d'ONG que du a terme investigacions sobre la infància i els drets de les nenes i els nens, amb l'objectiu d'implicar els governs i la societat civil en la vigilància de l'aplicació de la Convenció.

C. Avanços i reptes en els drets de la infància al món

1. AVENÇOS I REPTES EN ELS DRETS A LA SUPERVIVÈNCIA I AL DESENVOLUPAMENT

Com s'ha explicat, la Convenció ha comportat innombrables progressos per als drets de la infància, però els reptes continuen: milions d'infants encara no tenen els serveis bàsics que garanteixin la seva supervivència i redueixin la seva vulnerabilitat a les malalties i la desnutrició. A moltes parts del món, els nens i les nenes no tenen accés a aigua potable ni disposen d'instal·lacions de sanejament adequades, i són al voltant de cent milions els nens i nenes que no estan escolaritzats.

Cada vegada són més accentuades les desigualtats entre classes i grups socials entre regions, països i també dins de cada país pel que fa a l'accés dels infants als serveis de salut, educació i protecció. Així, les comunitats i grups socials en situació d'exclusió i que pateixen discriminació són els més proclius a registrar uns índexs més elevats de mortalitat infantil i uns pitjors resultats en matèria de desenvolupament. Hi ha diversos factors de desigualtat que provoquen major probabilitat que l'infant es vegi privat dels drets als serveis bàsics: el país i zona on visqui, el sexe, el nivell d'ingressos a la llar, si viu en una zona rural o urbana, l'educació de la mare, si té alguna discapacitat o el fet de pertànyer a un grup minoritari o indígena.

Ha quedat demostrat per anys de treball i estudi que una cobertura àmplia dels serveis essencials, així com l'establiment de sistemes d'atenció sanitària primària continuada per a les mares, els nadons i els nens i nenes, són vitals per poder continuar el camí cap a la reducció de la mortalitat infantil. De la mateixa manera, adaptar els sistemes educatius a les necessitats de la infància és la clau per a les millores en l'àmbit de l'educació.

MORTALITAT INFANTIL

Des de fa temps, UNICEF i altres organitzacions dedicades als drets de la infància han donat molta importància a la supervivència infantil com a l'indicador del desenvolupament infantil per excel·lència, ja que inclou molts altres factors clau com la salut i nutrició materna, la igualtat i empoderament de les dones i nenes, l'accés als serveis bàsics de salut i maternitat, l'educació, la salut mediambiental o el nivell d'ingressos. Si observem la supervivència infantil, l'avenç arreu del món ha estat notable: el nombre de nens i nenes menors de 5 anys que moren ha disminuït dels 12,5 milions l'any 1990 a 8,8 milions el 2008.

Aquest descens reflecteix, en bona mesura, els esforços dels governs i de la comunitat sanitària internacional en la lluita contra diverses malalties greus de la infància, generalment per mitjà d'amplis programes d'immunització. La polio, que provoca discapacitat i mort, ha estat quasi eradicada malgrat les bosses de resistència que encara persisteixen. El nombre d'infants morts a causa del xarampió va baixar en un 74% a tot el món entre el 2000 i el 2007, i a l'Àfrica el descens va ser d'un

sorprenent 89%. Així mateix, s'han salvat milions de vides gràcies a la immunització contra la diftèria, la tos ferina, el tètanus, l'hepatitis i altres malalties i afeccions que es poden prevenir amb vacunes.

Malgrat aquests progressos molt significatius en matèria de supervivència infantil, cada dia encara moren uns 22.000 nens i nenes menors de 5 anys, principalment per causes que es poden prevenir amb intervencions de baix cost i eficàcia demostrada. Per tant, en certs aspectes de la supervivència i el desenvolupament infantil els progressos han estat limitats per l'impacte de les greus privacions.

Això és particularment cert en el cas de la supervivència materna, ja que la quantitat de morts de mares per complicacions relacionades amb l'embaràs i el part segueix sent la mateixa xifra, pràcticament inamovible durant els darrers vint anys: unes 500.000 dones moren anualment, és a dir, una cada minut. De fet, no existeix un índex de mortalitat més desigual al món que aquest, ja que en els països menys avançats el risc de morir per problemes amb l'embaràs i el part és 300 vegades superior.

Si bé els estudis demostren que un 80% de les morts maternes podrien evitar-se si les dones tinguessin accés als serveis

essencials de salut materna i a una atenció sanitària bàsica, la realitat és que 1 de cada 4 dones embarassades segueix sense rebre ni una visita prenatal per part d'una persona professional de la salut, i que 2 de cada 5 parts tenen lloc sense l'assistència de cap metge, infermera o llevadora.

Per exemple, a zones rurals del Perú, la mortalitat materna és summament elevada, amb taxes que arriben a 500 morts per 100.000 nadons nascuts vius. Aquesta situació s'ha afrontat abordant les diferències culturals entre el personal dels serveis sanitaris i les mares, que tenen les seves pròpies tradicions culturals respecte al part i les institucions. Així mateix, el problema de la distància geogràfica entre les comunitats rurals i els centres d'atenció sanitària es va resoldre amb la creació de Centres per a Mares on les dones embarassades poden residir temporalment. Fins 1999, només una quarta part de les mares de zones rurals del Perú van donar a llum en un centre de salut. A les regions ateses per aquest programa, la cobertura sanitària va augmentar un 40% i la mortalitat materna es va reduir en un 30%. Per aquest motiu, el Ministeri de Salut va adoptar el programa com a política pública per implementar-la a tot el país.

L'ATENCIÓ SANITÀRIA BÀSICA PER A MARES, NADONS I INFANTS

Els serveis bàsics orientats a la salut maternoinfantil són més eficaços quan es presten en mòduls integrats i dins d'un sistema de serveis i amb el suport d'un entorn que promogui els drets de les dones i les nenes. Els serveis essencials que calen per a un sistema d'atenció continuada inclouen la nutrició millorada, sistemes d'aigua potable i sanejament,

hàbits d'higiene, prevenció de malalties, realització de proves, tractament i seguiment i serveis de salut reproductiva de qualitat, especialment una atenció prenatal i postnatal adequada, assistència al part per personal capacitada, atenció d'emergència obstètrica i del nadó, així com la gestió integrada de les malalties neonatals i infantils.

“ **La pneumònia i les malalties diarreiques són la causa més comú de mort entre els menors de 5 anys** ”

PROGRAMES ADAPTATS A CADA CULTURA

Un problema afegit és el baix pes en néixer: prop del 14% de nens i nenes neixen amb un pes inferior a 2.500 gr., condició que sovint és conseqüència de la salut precària i la nutrició deficient de la mare. Les deficiències en l'atenció sanitària i la nutrició de les dones contribueixen també en unes xifres elevades de morts neonatals: cada any moren durant el primer mes de vida 4 milions de nadons.

La pneumònia i les malalties diarreiques són la causa més comú de mort entre els menors de 5 anys, amb el 40% de les morts de cada any en aquest grup d'edat. Tot i això, l'accés als antibiòtics i a la teràpia de rehidratació oral – intervencions senzilles i d'eficàcia provada per combatre aquestes malalties i afeccions – continua sent deficient en molts països en desenvolupament. A l'Àsia meridional, tan sols el 18% dels menors de 5 anys que presenta símptomes de pneumònia reben antibiòtics. A l'Àfrica subsahariana, menys d'una tercera part dels menors de 5 anys que pateixen diarrea reben el tractament recomanat de rehidratació oral i alimentació continuada. A Egipte, les campanyes públiques per promoure la utilització de sals

de rehidratació oral han reduït la mortalitat de la infància relacionada amb les malalties diarreiques que, en altres temps, van ser una de les amenaces més greus per a la supervivència infantil.

El sanejament, que és fonamental per protegir de les infeccions i la desnutrició, és un altre dels àmbits que requereixen una atenció més urgent. Tot i que la cobertura mundial de sanejament ha augmentat del 54% al 62% entre el 1990 i el 2006, quasi la meitat de la població del món en desenvolupament continua vivint sense accés a unes instal·lacions de sanejament apropiades.

Malgrat que les contínues i importants inversions en matèria de prevenció i tractament del VIH/SIDA estan aconseguint reduir l'índex de noves infeccions i ampliant l'accés a la teràpia antirretroviral, la demanda de proves, tractaments i intervencions de prevenció eficaces continua superant l'oferta. Més de 30 milions de persones entre 15 i 49 anys i 2 milions de joves menors de 14 anys viuen amb el VIH/SIDA a tot el món i uns 17,5 milions d'infants han perdut un o ambdós pares per causa del VIH/SIDA.

EDUCACIÓ

Des de fa dècades, s'ha assolit un consens mundial sobre la importància de l'educació. Governos de tot el món s'han esforçat per posar l'educació a l'abast de tots els nens i les nenes, i l'empeny dels països en desenvolupament han rebut el suport de la cooperació internacional.

Malgrat això, va ser arran de l'adopció i entrada en vigor de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, que el dret a l'educació es va convertir en una obligació jurídica de l'Estat, que ha de

proporcionar ensenyament primari i obligatori i gratuït a totes les nenes i els nens. Per tant, la Convenció va reforçar i galvanitzar un impuls que ja existia en pro de l'educació, però també va contribuir amb fermesa a posar un nou èmfasi en alguns grups anteriorment exclosos i en la qualitat de l'educació.

Així mateix, l'aplicació de la Convenció ha millorat l'accés a l'educació de milions de nenes i nens en situació d'exclusió social, en especial les nenes, i ha repercutit amb contundència en la qualitat

de l'educació, estimulant el desenvolupament i la ràpida expansió de les anomenades Escoles Amigues dels Infants i models similars.

El nombre de nenes i nens que no estaven escolaritzats s'ha reduït en 15 milions en menys d'una dècada i, actualment, assisteixen a l'escola primària el 84% dels infants d'arreu del món, si bé hi ha 100 milions d'infants en edat d'anar a l'escola que encara no estan escolaritzats. Càlculs recents suggereixen que, un dia qualsevol, més de 1.000 milions de nenes i

nens en edat escolar assisteixen a l'escola primària o secundària.

Dades d'altres estudis indiquen que prop d'un 90% dels nens i nenes que ingressen a l'escola primària s'hi queden fins a l'últim curs. A més, en línies generals, s'han reduït les diferències per raó de gènere que afecten l'educació primària a escala regional i mundial, cosa que situa l'índex de paritat entre gèneres als països en desenvolupament en un 96%, tot i que les variacions entre regions i països són notables, i que les nenes corren un risc més gran que els nens de no rebre educació primària.

En l'àmbit de l'educació també abunden els reptes. Degut a la

pobresa s'estima que uns 200 milions de nenes i nens menors de 5 anys corren el risc de no desenvolupar el seu potencial per manca d'estimulació primerenca, ja que el desenvolupament durant la primera infància és fonamental per als aprenentatges. Els nens i les nenes de famílies pobres es beneficiarien enormement de programes de desenvolupament en la primera infància, i tanmateix són els que menys accés tenen a aquests tipus d'iniciatives.

Pel que fa a matriculació i finalització de l'escola primària els progressos no es repeteixen a l'escola secundària. Tot i que l'augment de l'índex de matriculació a primària ha arribat a un 84% a escala mundial, cal fer

El 84% dels infants del món van a escola però encara n'hi ha 100 milions sense escolaritzar.

més esforços per mantenir la qualitat educativa i garantir que els infants continuen formant-se.

Per exemple, en 2008 es va portar a terme a Benín una important campanya de promoció en la qual la Primera Dama del país va presidir la iniciativa "Totes les nenes a l'escola". El resultat va ser un augment del 20% en l'índex de matriculació de les nenes.

MILLORA I AUGMENT DE L'ESCOLARITZACIÓ DE LES NENES

Atés que l'abolició de les taxes escolars a diversos països en els últims anys ha demostrat donar resultats espectaculars en els índexs d'escolarització, sobretot pel que fa a les nenes i els orfes pel VIH/SIDA i altres infants vulnerables, el 2005 es va crear la Iniciativa per l'Abolició de les Taxes Escolars amb la Intenció de donar

suport als països en la seva tasca d'abolir tots els costos escolars que impedeixen als pares enviar els seus fills i filles a l'escola.

UNICEF va posar en marxa la iniciativa per l'educació de les nenes africanes i 36 països van reconèixer formalment l'aliança amb Iniciativa per l'Educació de

les Nenes (UNGEI) l'any 2006. UNICEF va treballar amb els governs i el Banc Mundial en la preparació de propostes i la implantació de programes de la Iniciativa Via Ràpida a Papua Nova Guinea, Sierra Leone, Tadjikistan i altres països.

ARRIBAR ALS MÉS EXCLOSOS

La iniciativa nepalesa *Benvinguts a l'escola*, amb el suport d'UNICEF, que combina campanyes d'escolarització centrades en les nenes i els grups desfavorits amb mesures destinades a millorar l'entorn d'aprenentatge, es va engegar a escala nacional en 2005, i va donar com a resultat un increment de quasi el 17% en l'escolarització d'infants als col·legis d'ensenyament primari. A Etiòpia, els nens i nenes no escolaritzats, incloent-hi els infants nòmades, es beneficien del Programa Formació Bàsica Alternativa, amb el suport

d'UNICEF, que imparteix una versió condensada del primer cicle de l'escola primària a comunitats aïllades. El 2006, UNICEF va donar suport a la creació de 421 nous centres de Formació Bàsica Alternativa i al reforç dels 306 ja existents a localitats remotes de les 11 regions, proporcionant escolarització a 1,5 milions d'infants en àrees de difícil accés. A més, UNICEF ha contribuït al desenvolupament i culminació del marc estratègic nacional per a la Formació Bàsica Alternativa i no Acadèmica a Etiòpia.

MILLORAR LA DISPONIBILITAT D'ESCOLES

A molts països, els esforços de sensibilització i suport d'UNICEF han servit per ampliar i orientar els programes nacionals de desenvolupament de la primera infància (Early Childhood Development, ECD), que inclouen l'educació dels pares i iniciatives per a preescolars, adreçades a les famílies més excloses, infants amb discapacitats i orfes i infants en situació de vulnerabilitat pel VIH/SIDA. A Kenya i Papua Nova Guinea van adoptar noves polítiques nacionals d'ECD el 2006, i la incorporació de l'ECD

als plans de desenvolupament nacionals va ser especialment ferma a l'Àfrica subsahariana i a Amèrica Llatina i el Carib. A la Xina, amb pràcticament 100 milions d'infants menors de sis anys, tan sols un 41% dels que tenen entre tres i sis anys van al jardí d'infància. Amb l'objectiu d'incrementar el percentatge de nenes en preescolar, la Xina ha engegat una Política Nacional sobre Cura i Desenvolupament en la Primera Infància amb l'ajuda d'UNICEF. A les províncies on la política ha entrat en vigor, la

matriculació a escoles bressol ha augmentat superant el 50% dels infants de l'edat.

A províncies desfavorides d'Iran, UNICEF està donant suport a 127 centres rurals de cura d'infants. A més de fer la funció d'escoles d'educació infantil, aquests centres incorporen clíniques de salut on poden anar homes, dones i infants a vacunar-se, rebre consells de salut i nutrició, i participar en activitats educatives i de lleure.

” **Més de 90 països ja han fet i estan fent millores qualitatives als entorns escolars per tal que siguin amigables als infants i sensibles al gènere.**

MILLORES EN LA QUALITAT DE L'EDUCACIÓ

L'impuls de les Escoles Amigues dels Infants (Child Friendly School, CFS) o models similars estan millorant l'accés, els índexs de permanència i els resultats educatius a molts països. El model d'Escoles Amigues dels Infants inclou, segons els casos, equipament, materials d'aprenentatge per als infants i sensibles al gènere, formació a l'escola sobre aigua, condicions de salubritat i higiene; serveis de salut escolars; formació i activitats de capacitat per a la vida diària i prevenció del VIH/SIDA; capacitat del professorat i reformes del pla escolar que beneficiïn els nens i les nenes de manera igual; prestació de serveis d'atenció especial i suport als orfes i altres infants vulnerables; així com l'enfortiment dels vincles entre l'escola i la comunitat.

Més de 90 països ja han desenvolupat i estan desenvolupant millores qualitatives als entorns escolars per tal que esdevinguin amigables a l'infant i sensibles al gènere. D'aquests, 54 han adoptat normes de qualitat nacionals per a l'educació primària, basades en els models d'Escoles Amigues als Infants o similars.

Filipines i Vietnam estan estenent aquest enfocament a centres d'educació secundària, que es va aplicar a totes les escoles creades amb el suport d'UNICEF a les zones afectades pel tsunami. El 2008, UNICEF va elaborar un manual complet adaptat a la infància en el qual s'estableixen fórmules per endegar un sistema educatiu de qualitat que se centri en la infància i alhora sigui estimulant.

L'EDUCACIÓ EN EMERGÈNCIES

Des de finals de la dècada dels noranta, els programes educatius s'han convertit en un component normal de l'ajuda en situacions d'emergència, i UNICEF és la principal agència que desenvolupa aquesta tasca. L'any 2005 UNICEF va donar un total de 86 milions de dòlars en equipament escolar, un 22% més que el 2004. Aquest creixement continuat és el resultat del suport a campanyes d'educació d'emergència (en especial els kits *Escola en una Maleta* i de lleure) i un suport continuat a les activitats educatives adreçades a les nenes. A Iraq, 4,6 milions d'infants van rebre kits educatius subministrats per UNICEF.

Així mateix, a països afectats pel tsunami, la creació i rehabilitació d'escoles va contribuir a que, en un termini de tres mesos, el 90% dels infants tornessin a anar a l'escola. UNICEF va construir 213 centres educatius provisionals i

va entregar equipament escolar d'emergència a un milió i mig d'infants. El 2008 UNICEF va proporcionar materials educatius d'emergència i va prestar suport tècnic a l'Equador, garantint la permanència a l'escola de 20.000 nens i nenes malgrat les greus inundacions, i va prestar ajuda a més de 100.000 nenes i nens d'Haití després que els huracans van danyessin o destruïssin les seves escoles.

UNICEF impulsa el principi de "reconstruir més bé", sota el qual va convertir la tragèdia de Myanmar en una oportunitat per construir Escoles Amigues de la Infància i així brindar a les nenes i els nens afectats una educació de qualitat superior a la que rebien abans. Davant de l'èxit de la resposta de les escoles d'emergència, el Ministeri d'Educació de Myanmar va demanar a UNICEF que construís nou escoles model. La decisió d'evitar les

solucions ràpides i incloure les poblacions locals en la planificació i construcció d'estructures que reflectissin la seva cultura i identitat va generar una sensació de comunitat que, al seu torn, era una garantia de compromís de mantenir i cuidar les escoles.

A països afectats per conflictes, les campanyes de tornada a l'escola que reben el suport d'UNICEF han ajudat milions de nens i nenes que esperaven poder tornar a les aules, com Afganistan, Costa d'Ivori, República Democràtica del Congo, Iraq, Líban, el Territori Palestí Ocupat, Sudan i Uganda. A la regió de Darfur (Sudan) devastada per la guerra, UNICEF va repartir material didàctic a més de 168.000 infants, prop de la meitat nenes. A Costa d'Ivori, 90.000 nens en edat escolar van poder fer els exàmens finals després de dos anys d'espera.

EL PAPER D'UNICEF EN L'EDUCACIÓ

Des dels noranta, arran de la ratificació mundial de la Convenció i el nou enfocament basat en els drets humans d'UNICEF, es posa més èmfasi en l'accés igualitari a l'educació per a tots els infants, amb especial atenció en l'educació de les nenes, amb l'objectiu de millorar la rellevància i la qualitat de l'educació, la participació dels pares i la comunitat, i possibilitar els processos d'aprenentatge des de la primera infància fins a l'adolescència. L'interès per l'educació de les nenes i l'educació bàsica també ha contribuït a fer front a problemes com ara el VIH/SIDA, el treball infantil i la desnutrició.

Durant els últims anys, UNICEF ha adoptat un paper molt més actiu a escala dels països pel que fa a la sensibilització i les aliances, amb la finalitat d'influir en les polítiques, les estratègies i les assignacions pressupostàries dedicades a l'educació. Aquest plantejament ha contribuït a posar una educació de gran qualitat a l'abast de milions de nens i nenes, que abans que la Convenció nasqués, amb tota probabilitat haurien perdut l'oportunitat més segura de tenir una vida i un futur millors. Això és especialment cert en el cas de les nenes, els infants treballadors i els que es troben en situacions d'emergència i de conflicte armat. Aquests són alguns exemples d'evolució i resultats.

La ratificació pràcticament universal de la Convenció va contribuir al desenvolupament i ampliació de les iniciatives i aliances regionals i mundials destinades a promoure i accelerar l'educació de les nenes, com la Iniciativa per l'Educació de les Nenes (UNGEI) en 1994, la Campanya Mundial per l'Educació liderada per les ONG en 1999, la Iniciativa de les Nacions Unides per l'Educació de les Nenes (UNGEI) en 2000, la Iniciativa Via Ràpida d'Educació per a Tots (2002) i la Iniciativa 25 per al 2005 (2003).

2. AVENÇOS I REPTES EN ELS DRETS DE PROTECCIÓ

La Convenció té un gran ventall de drets de protecció: protecció contra tota mena d'abusos, tracte negligent, explotació i crueltat, i s'hi inclou el dret a una protecció especial en cas de guerra i la protecció contra abusos del sistema judicial penal.

Si hi ha una qüestió que ha aconseguit la Convenció és, sens dubte, obrir un diàleg sobre diverses qüestions que, anteriorment, quedaven desateses o silenciades en el debat públic.

A molts països, la Convenció ha generat un debat social sobre temes com ara els infants de carrer, la prostitució infantil, el tràfic de nens i nenes, la violència contra els infants, la mutilació genital femenina o els nens en conflicte amb la llei. El reconeixement públic d'un problema sol ser el primer pas per abordar-lo, i la recopilació i anàlisi de dades per tal de determinar la gravetat i l'abast de les violacions específiques dels drets de la infància, el segon.

En aquest sentit, la Convenció ha tingut un impacte profund sobre les iniciatives, campanyes i programes destinats a la protecció de les nenes i nens contra tota mena d'explotació i maltractament. La conscienciació i el suport als drets de la infància impulsats per la Convenció van contribuir a la posada en marxa l'any 1996, de dues iniciatives molt importants en la protecció de la infància: una, **el Congrés Mundial contra l'Explotació Sexual i Comercial Infantil** la primera reunió internacional dedicada a aquest fenomen; i dos, l'estudi pioner de les Nacions Unides sobre l'impacte dels conflictes armats sobre la Infància. Per altra banda, també va reforçar la campanya a favor de la prohibició de les mines antipersona, que es va traduir en l'adopció del Tractat ja esmentat.

Pel que fa a treball i explotació infantil, es va incrementar l'atenció

prestada a campanyes per impedir la mà d'obra infantil i ajudar els infants afectats. El 1997, durant la Conferència Internacional sobre el Treball Infantil, es va adoptar una agenda global per eliminar les pitjors formes de treball infantil. La ratificació de la Convenció va comportar que molts països també ratifiquessin altres tractats i convencions internacionals: en especial, els Convenis de l'OIT sobre treball infantil i, als últims anys, els Protocols Facultatius relatius a la participació d'infants en conflictes armats i a la venda i tràfic d'infants.

Els resultats més notables en la protecció dels drets de la infància, que poden ser atribuïts, almenys en part, a la Convenció, són: els esforços mundials per millorar la protecció dels infants en situació de conflicte armat; una reducció mundial de la mà d'obra infantil; acords internacionals i iniciatives nacionals destinades a prevenir i combatre l'explotació sexual comercial i el tràfic d'infants; i les iniciatives per protegir infants tutelats per institucions públiques i infants detinguts.

Malgrat tot, la majoria de les vulneracions dels drets de la infància a la protecció són difícils de calibrar i vigilar, a causa tant de les normes socials que legitimen algunes d'aquestes pràctiques, com de les susceptibilitats polítiques al voltant de qüestions com ara el treball infantil, l'explotació sexual i el càstig corporal, i també degut a deficiències en la definició, recollecció i anàlisi d'indicadors adequats per mesurar aquests abusos. A més, resulta difícil valorar amb precisió la magnitud de les violacions del dret dels

infants a la protecció, degut al fet que els responsables de molts delictes aconsegueixen ocultar-los i també a la vergonya i l'estigma associats a algunes d'aquestes situacions, cosa que provoca que la gran majoria no es denunciïn.

Segons els informes anuals d'UNICEF, tots els indicadors clau de programes de protecció de la infància registren tendències positives. S'ha constatat un enfortiment gradual dels sistemes nacionals de protecció en algunes regions, concretament amb l'adopció per part dels governs d'alternatives a la detenció de menors de 18 anys, una reducció de la incidència global de la mà d'obra infantil i un augment dels registres de naixement. Pràcticament totes les regions han experimentat avenços en les reformes per impedir la separació injustificada d'infants lluny de les seves famílies i reduir-ne el nombre que estan a cura d'institucions. La ratificació dels tractats i protocols internacionals relatius a la protecció de la infància també ha progressat. La recopilació de dades sobre la protecció de la infància va millorar en diferents àrees, incloent-hi la relacionada amb mines antipersona i nens en situació de conflicte. També s'ha produït una més gran inversió en la investigació nacional.

En 2008, la Junta Executiva d'UNICEF va aprovar l'**Estratègia de Protecció de la Infància**, que va fer que l'atenció de l'organització es desplaçés cap a un enfocament més integral del canvi social i institucional, centrat en la prevenció.

REGISTRE DE NAIXEMENTS

El registre oficial del naixement d'un nen o nena per part d'alguna oficina de l'administració governamental és el primer reconeixement per part de l'Estat de l'existència d'un infant. Aquest registre representa el seu pasaport a la ciutadania, i l'accés legal a recursos i proteccions, drets i participació. Per a l'Estat, el registre dels naixements no és solament una obligació legal, sinó una eina imprescindible per aconseguir una planificació adequada i mesurar els avenços i retrocessos que experimenten els infants. En aquest sentit, la Convenció ha sigut el factor decisiu per a la posada en marxa, promoció, ampliació i intensificació de les campanyes de registre de naixements a la majoria de països. A l'Equador, als anys noranta, gràcies a campanyes massives de registre, el percentatge d'infants inscrits va augmentar d'un 50 a quasi un 90%. Entre el 2000 i el 2006, l'Índia va incrementar el nombre d'infants inscrits en néixer del 34 al 62%. En el cas de Namíbia, mentre l'any 1998 no disposava de dades sobre

naixements, a finals de 2000 ja s'havien inscrit un 70% de tots els menors de 18 anys. Als últims anys s'han posat en marxa esforços regionals per intensificar o ampliar les campanyes a l'Àfrica Occidental i Central, Amèrica Llatina i el Carib.

Una de les estratègies que ha donat més bons resultats implementades per UNICEF amb els governs ha estat la inclusió del sistema nacional de registre civil als serveis de salut. Així, s'ha observat un increment notable del nombre d'inscripcions a 17 països que han incorporat els registres civils als centres de salut i maternitats.

El 2007, uns 51 milions de naixements arreu del món no es van registrar. En sis països de l'Àfrica subsahariana i dos de l'Àsia meridional no arriba ni al 10% els infants de menys de cinc anys que estan registrats. Un infant d'una família pobre té el doble de probabilitats que un altre de família benestant de no ser registrat.

INFANTS PRIVATS DE L'ATENCIÓ DELS SEUS PARES

S'estima que 17,5 milions d'infants han perdut un o ambdós pares degut al VIH/SIDA. Això també els fa propensos a l'abús, l'explotació i l'abandó.

S'ha calculat que més de 2 milions de nens i nenes estan sota tutela institucional a tot el món, dels quals més de 800.000 viuen a l'Europa Central i de l'Est i la Comunitat d'Estats Independents. La pobresa, més que no pas la falta d'una família, fa que molts nens i nenes siguin derivats a institucions.

A la regió de l'Àfrica occidental i central, el nombre d'infants privats de l'atenció dels seus pares ha anat en augment arribant a 22,7 milions el 2007.

L'opinió més generalitzada és que créixer en un entorn familiar i ser criat pels propis pares respon al més gran interès de l'infant. Tot i això, durant dècades, molts nens i nenes han estat derivats de forma innecessària i durant períodes massa llargs en institucions on no reben estímuls ni una atenció individualitzada, o fins i tot esdevenen víctimes de violència i maltractaments. La Convenció s'ha convertit en un instrument poderós per ajudar a canviar aquesta tendència, desenvolupar alternatives com l'acolliment d'aquests infants en altres famílies i millorar la qualitat de l'atenció per als nens i nenes a càrrec d'institucions.

D'acord amb la Convenció, els infants tenen dret a ser cuidats pels seus pares o la seva família. L'Estat és responsable de l'atenció dels qui no tinguin família, que n'hagin quedat separats, o que tinguin unes famílies que representin un greu perill per a la seva salut o desenvolupament. En qualsevol cas, un principi fonamental de la Convenció és que separar els infants dels seus pares ha de considerar-se l'últim recurs, de la mateixa manera que l'acolliment en una institució d'un infant que no tingui pares o que no pugui estar en el seu propi entorn familiar. Així, els principis fonamentals d'aquest marc són:

- L' enfortiment de la capacitat de les famílies per protegir i atendre orfes i nens vulnerables a través de la prestació de suport econòmic i psicosocial.
- La mobilització i suport a les respostes comunitàries.
- La garantia de l'accés dels orfes i infants en situació de vulnerabilitat als serveis bàsics d'educació, atenció sanitària i registre en néixer. Així com la garantia que els governs protegeixin els infants més vulnerables mitjançant polítiques.
- La millora de la legislació

i canalització de recursos a famílies i comunitats.

La idea que créixer en un entorn familiar respon a l'interès superior de l'infant també es troba a la base de la política d'UNICEF relativa a infants vulnerables. Amb la intenció de contribuir a l'atenció dels 15,2 milions de nens i nenes que s'estima que han perdut un o tots dos progenitors pel VIH/SIDA, UNICEF està reforçant la capacitat de les famílies i comunitats d'adopció, cosa que permetria als orfes criar-se en un entorn familiar.

DESINSTITUCIONALITZACIÓ A L'EUROPA ORIENTAL

A molts països UNICEF està ajudant a resoldre la falta de treballadors socials a través de la consolidació de capacitats, la formació i reformes legislatives amb l'objectiu de generar xarxes i treballadors socials professionals. S'han desenvolupat les Directrius de les Nacions Unides per a l'Ús Apropiat i Condicions de Cura Alternativa d'infants amb vista a promoure l'aplicació en aquesta àrea de les disposicions de la Convenció.

Els articles relacionats amb els drets de la família també han estat especialment rellevants per a molts països d'Europa Central i Oriental,

on un nombre rellevant d'infants viuen en institucions, tot i tenir un o tots dos progenitors. La major part dels països de la zona va adoptar després del 1989 una legislació basada en els drets i principis de la Convenció, incloent-hi el principi que diu que la separació dels infants dels seus pares ha de ser l'últim recurs. UNICEF ha estat prompuant una reforma del sistema d'atenció de la infància amb l'objectiu de prevenir la separació familiar i afavorir la creació de serveis per a nens i famílies en risc. Tot i que el nombre d'infants en acolliment residencial continua augmentant, s'estan desenvolupant formes de cura

alternatives a la majoria de països. A Romania, a començaments dels 90, hi havia uns 100.000 nens i nenes en institucions públiques d'acolliment, sovint en situacions extremadament deplorables. El 2006 encara quedaven 72.866 infants en institucions o acolliment de tipus familiar, però s'han aconseguit avenços significatius pel que fa al tipus de mesures d'acolliment. Els nens i nenes acollits en institucions van representar únicament el 37% (28.516) respecte al 65% registrat l'any 2000. Els altres vivien amb una família, amb altres membres de la seva pròpia o bé en altres famílies.

MÀ D'OBRA INFANTIL

El treball infantil és alhora una causa i una conseqüència de la pobresa i perpetua l'empobriment en comprometre greument l'educació dels infants. Quan treballen de ben petits, la majoria d'infants aplacen l'entrada a l'escola, no acaben l'educació bàsica o, definitivament, no estudien. Les nenes que treballen i estudien suporten una càrrega triple: les tasques domèstiques, la feina escolar i el treball fora de casa, remunerat o no, que inevitablement repercuteix de manera negativa en el seu rendiment acadèmic.

En el període 2002-2006, l'Organització Internacional del Treball (OIT) va constatar una reducció mundial de l'11% en la mà d'obra infantil i del 26% en el treball infantil perillós. L'any 2008 es va adoptar una nova definició de treball infantil, que ajudarà a solucionar una de les principals fonts de desacord entorn de les estadístiques sobre treball infantil. Segons aquesta nova definició, el treball infantil abraçaria tant l'activitat econòmica (ocupació infantil) com les feines domèstiques no remunerades.

UNICEF calcula en 150 milions el nombre de nens i nenes de 5 a 14 anys que treballen a tot el món.

El treball infantil es més comú a l'Àfrica Subsahariana on més d'un terç dels infants treballen. A l'Àfrica Oriental i Meridional es registra la taxa més alta de nens treballadors de 5 a 14 anys: el 36%.

El 13% de tots els infants d'Àsia Meridional treballen, és a dir, al voltant de 44 milions, dels quals 29 milions viuen a l'Índia, on la taxa de treball infantil és del 12%.

TRÀFIC D'INFANTS I ADOLESCENTS

A l'Àfrica Occidental i Central es trafica cada any amb milers de nens i nenes que són traslladats a països veïns per ser maltractats i explotats com a mà d'obra barata a mercats, camps, fàbriques i bordells. El 2006, els governs d'Àfrica Occidental i Central van firmar un acord multilateral i un pla d'acció regional per combatre el tràfic de persones, especialment de dones i infants. L'acord, que pot considerar-se una fita en la lluita contra aquest tràfic, va incloure tots els països de la regió. També s'ha reforçat la cooperació bilateral en el marc de la lluita contra el tràfic d'infants mitjançant acords entre països, acompanyada d'esforços per adoptar les directrius d'UNICEF sobre la protecció dels infants víctima de tràfic en l'àmbit nacional.

Segons l'Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte, més del 20% de tots els casos de tràfic al món corresponen a infants, si bé en alguns llocs d'Àfrica occidental, la regió del Mekong a l'Àsia Oriental i alguns països d'Amèrica Central i Amèrica del Sud, els infants representen la majoria de les persones víctimes d'aquest delicte. De les persones supervivents detectades a 61 països, un

13% eren nenes i un 9% nens. Més de la meitat dels 155 països estudiats per l'Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte compten amb plans nacionals d'acció per afrontar el aquest tràfic. El 2008 un estudi identificava que uns 125 països tenien lleis per combatre específicament el tràfic de persones, mentre que cinc anys abans, tan sols 55 països en tenien. De totes maneres, dels 125 països amb lleis específiques només 73 havien condemnat persones per aquest delicte.

La capacitat d'UNICEF per promoure la col·laboració transfronterera en temes delicats com aquest també ha pogut constatar-se a l'Orient Mitjà, on uns 1.000 nens que participaven com a genets de curses de camells van ser repatriats amb l'objectiu de reunir-los amb les seves famílies. El projecte, endegat amb els Emirats Àrabs Units, de repatriació d'infants estrangers utilitzats com a genets en curses de camells ha donat lloc al replantejament d'altres qüestions relacionades amb la protecció. Els països del Golf han mostrat el seu interès per desenvolupar sistemes de protecció dels infants contra la violència

Dels 125 països amb lleis específiques només 73 havien condemnat persones per aquest delicte.

i els maltractaments, i compten amb els fons necessaris.

Una reunió històrica celebrada el 2006 a la Universitat Naif de Riyadh va congrega participants de diversos països de la regió per tractar aquest tema. L'encontre va intensificar, a més, els esforços duts a terme per UNICEF per reunir els governs i algunes ONG del Regne d'Àrabia Saudita i lemen en un debat sobre el moviment transfronterer d'infants perquè exerceixin la mendicitat durant el pelegrinatge a La Meca i amb altres finalitats, inclòs el tràfic.

Per altra banda, l'any 2008, UNICEF va patrocinar juntament amb el Govern de Brasil, ECPAT International i el Grup de les ONG sobre la Convenció el Tercer Congrés Mundial contra l'Explotació Sexual d'Infants i Adolescents.

El Govern dels Estats Units estima que unes 700.000 persones són víctimes de tràfic cada any a través de les fronteres internacionals, i que entre una sisena part i la meitat d'aquestes persones són infants. Es calcula que el 41% de les persones que han estat objecte de tràfic i que es troben als Estats Units són originàries de l'Amèrica Llatina i el Carib.

El tràfic d'infants per a l'explotació està molt estès a l'Àsia meridional, per exemple, per fer treballs perillosos, ser utilitzats a la prostitució i per al servei domèstic en condicions de servitud. Aquest fenomen s'observa tant dins dels països —especialment a Bangla Desh i l'Índia— com entre països, per exemple persones del Nepal acaben sent explotades a l'Afganistan. Segons les proves qualitatives obtingudes a Cambodja i Vietnam, el tràfic de nens amb finalitats de servei domèstic podria estar vinculat al treball servil, ja que els fills treballen per pagar els deutes dels seus pares.

A la regió de l'Àsia Oriental i el Pacífic, el tràfic es produeix sobretot en el context de la immigració irregular. Els infants poden migrar voluntàriament, però poden ser víctimes d'aquest delicte quan arriben al seu lloc de destinació, o mentre s'hi dirigeixen. Els nens i nenes de zones rurals amb pares que els abandonen per emigrar corren el risc de convertir-se en víctimes del tràfic. A més de la preocupació que suposa per a aquesta regió el tràfic d'infants per ser explotats laboralment i sexualment, s'han denunciat casos amb finalitat d'adopció il·legal, prostitució de nens del sexe masculí i participació en conflictes armats.

VIOLÈNCIA CONTRA ELS INFANTS

La violència contra les nenes i els nens, especialment la violència en l'entorn familiar i la violència sexual, ha estat durant molt de temps i continua sent una problemàtica molt delicada. La Convenció ha estat decisiva a l'hora d'impulsar que aquest tema surti a la llum, i també per generar un debat públic sobre els càstigs corporals infligits com a mesura disciplinària pels pares, professors i cuidadors en les institucions de l'Estat.

L'auge de l'interès públic sobre aquest problema es va traduir en

l'estudi de les Nacions Unides sobre la violència contra els Infants realitzat pel professor Pinheiro, expert independent, i presentat pel Secretari General de les Nacions Unides l'octubre de 2006. Segons Pinheiro el procés de consultes ja va suposar un canvi: "...existeix un nivell de participació, interès i compromís sobre aquest tema que abans, simplement, no existia". Des d'aleshores s'han dut a terme campanyes i iniciatives d'àmbit nacional per difondre les conclusions i recomanacions de l'estudi.

Així mateix, a la 116a Assemblea de la Unió Interparlamentària (UIP) que es va reunir a Nusa Dua (Indonèsia) el 2007 es va presentar el manual UNICEF/UPI per a parlamentaris sobre la violència contra nens i nenes. En aquest escenari, s'aconseguia que, per exemple, a finals de 2008 dotze països d'Orient Mitjà i Àfrica del Nord prohibissin el càstig físic a les escoles.

Les aliances amb ONG continuen sent summament importants en l'eliminació de la pràctica de la mutilació, igual que les aliances amb líders religiosos,

MUTILACIÓ GENITAL FEMENINA

Gràcies a la Convenció, molts països on es practica la mutilació o ablació sexual femenina han adoptat o modificat la legislació nacional amb la finalitat de prohibir aquesta pràctica tradicional nociva. Si bé la prohibició legal és tan sols un primer pas per a la seva abolició, el procés de canvi social s'ha traduït en un nombre creixent de nenes protegides contra aquesta pràctica en diversos països. El 2006, UNICEF va donar suport a les campanyes endegades a 18 països contra l'ablació sexual femenina, que van incloure la tasca de sensibilitzar i consolidar aliances amb els responsables de la presa de decisions en l'àmbit local i nacional; suport en la recopilació de dades; sensibilització pública a través dels mitjans de comunicació, escoles i grups comunitaris; i formació de personal sanitari i sanadors tradicionals.

Les aliances amb ONG com ara Tostan continuen sent summament importants en l'eliminació de la pràctica de la mutilació, igual que les aliances amb líders religiosos, com és el cas de Kenya, on dones expertes en temes religiosos juguen un paper clau.

A Egipte, el Gran Muftí d'Egipte i d'Al Azhar participen activament en la lluita contra la mutilació genital femenina. A Djibouti les noves dades revelen un descens d'aquesta pràctica, i a Benín, Etiòpia i Senegal, més comunitats han abandonat la pràctica o s'han declarat zones lliures de mutilació genital. Avui al Senegal, aquesta lluita s'ha traduït en el fet que a més de 2.000 comunitats ja no es practica l'ablació. A Etiòpia, un estudi recent ha revelat un descens que va d'un 80% el 2000 a un 74% el 2005. Níger també va registrar una caiguda en la seva taxa de prevalença, del 5% constatat el 1998 al 2,2% de 2006 (dones compreses entre els 15 i els 49 anys).

Divuit països de l'Àfrica Occidental i Central han aprovat lleis que penalitzen aquesta pràctica, tot i que el febrer de 2009 només s'havien produït detencions o judicis a Burkina Faso, Ghana, Senegal, Sierra Leone i Egipte.

L'Estudi del Secretari General de les Nacions Unides sobre la violència contra els infants de 2006 va estimar entre 500 i 1.500 milions el nombre de nens i nenes que són víctimes de la violència.

Tot i que hi ha episodis inesperats i aïllats, la majoria dels casos de violència contra els infants són perpetrats per persones que coneixen i en qui haurien de poder confiar, com els pares i mares, els padrastres i madrastrès, les parelles dels progenitors, els companys d'escola o els mestres.

Alguns grups d'infants són especialment vulnerables, com els que tenen alguna discapacitat, els que pertanyen a minories, els que viuen al carrer, els adolescents amb problemes amb la llei, així com els nenes i nens refugiats i desplaçats. A partir d'un treball realitzat a 37 països, es va calcular que un 86% dels infants entre els 2 i els 14 anys reben càstigs físics o són agredits.

UNICEF calcula que més de 70 milions de nenes i dones entre 15 i 49 anys han patit la pràctica de la mutilació genital a 28 països d'Àfrica, a més del lemen. Però si es tinguessin en compte les nenes i les dones de totes les edats i de tot el món que hi han estat sotmeses, la xifra probablement pujaria de manera significativa.

Prop del 60% de les nenes i dones que han sofert l'ablació viuen a l'Àfrica Subsahariana i el 40% a l'Orient Mitjà i Àfrica del Nord. Se sap que l'ablació genital femenina també es practica en altres països, incloent-hi comunitats d'immigrants a l'Amèrica del Nord, Austràlia i Europa. Més del 90% de les dones de Guinea i Sierra Leone l'han patit.

EL PAPER D'UNICEF EN LA PROTECCIÓ DE LA INFÀNCIA

El paper més important d'UNICEF és mobilitzar els seus aliats cap a el compliment dels drets dels nens i les nenes contra la violència, l'explotació i els maltractaments, consolidant d'aquesta manera un marc de protecció de la infància. L'enfocament "entorn de protecció" contribueix a posar de manifest les responsabilitats dels diferents sectors i promou canvis globals en els entorns social i institucional.

Les diverses estratègies aplicades tenen com a objectiu reforçar les capacitats dels governs per garantir que els infants gaudeixen d'una protecció adequada en virtut dels sistemes nacionals de justícia penal i de benestar social, tant en situacions d'emergència i conflicte armat com en la resta.

Com ja s'ha esmentat, UNICEF ha jugat un paper significatiu en les principals iniciatives de protecció de la infància, tals com conferències internacionals, estudis de gran impacte i campanyes internacionals. Ha contribuït a ampliar la col·laboració a escala nacional, mundial i regional, i s'ha convertit en un membre clau de les xarxes interinstitucionals en temes com la justícia juvenil, infància desemparada i separada de les seves famílies, mutilació genital femenina, acolliments residencials, protecció contra abusos i explotació sexual, i salut mental i suport psicosocial en emergències.

Algunes de les aliances més importants són la que es manté amb l'Oficina de Coordinació d'Afers Humanitaris (OCHA) de les Nacions Unides, el Fons de Població de Nacions Unides (UNFPA), l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) i el Programa Mundial d'Aliments (PMA) en situacions d'emergència i posteriors a conflictes, i el Fons de Nacions Unides per al Desenvolupament de les Dones en temes de violència sexual i de gènere. A més, UNICEF ha treballat estretament amb l'Organització Internacional del Treball (OIT) i el Banc Mundial, entre altres, en relació amb la mà d'obra infantil i la desmobilització i reintegració d'infants soldats.

En tots els temes de protecció de la infància, UNICEF treballa en estreta cooperació amb les ONG i amb aliances i coalicions promotores dels drets de la infància, en l'àmbit internacional i nacional. Les aliances més destacades són les que es mantenen amb Plan International, en temes de registre de naixements; Save the Children, en temes de participació infantil; ECPAT en temes d'explotació sexual comercial i tràfic de menors, i Defence for Children International en temes de justícia juvenil.

Els estudis elaborats pel Centre d'Investigacions Innocenti d'UNICEF contribueixen a sensibilitzar a favor de la infància en qüestions de benestar i pobresa infantil, la defensa de normes internacionals relatives a infants, i la protecció de nens i nenes contra la violència, l'explotació i els maltractaments.

NENS I NENES EN CONFLICTE AMB LA LLEI

La Convenció també ha centrat la seva atenció en un grup nombrós d'infants pràcticament invisibles i oblidats: els nens, nenes i adolescents en conflicte amb la llei, és a dir, les persones de menys de 18 anys que entren en contacte amb el sistema de justícia, pel fet de ser sospitosos o per haver estat acusats de cometre un delictes.

Arreu del món hi ha més d'un milió d'infants detinguts per les autoritats policials. A moltes presons i institucions penitenciàries, als menors de edat se'ls nega sovint l'accés a l'atenció mèdica, a l'educació i a l'accés al desenvolupament personal. La major part de nens i nenes en conflicte amb la llei han comès faltes o delictes menors, com l'absentisme escolar, la mendicitat o el consum d'alcohol, o han estat utilitzats o coaccionats per adults.

Moltes vegades, els prejudicis racials, ètnics o derivats de la condició socioeconòmica estigmatitzen un menor en conflicte amb la llei, encara que no hagi comès cap delictes i sovint reben un tracte

sever per part dels agents de les autoritats policials.

Des de l'adopció de la Convenció els nens i nenes en conflicte amb la llei tenen dret a rebre un tracte que respecti la seva dignitat personal, que prengui en consideració la seva edat i tingui com a objectiu la seva reintegració a la societat. De la mateixa manera, condemnar un infant en conflicte amb la llei a estar tancat en un centre vigilat ha de ser una decisió d'últim recurs, que s'ha d'evitar en la mesura del possible. La Convenció prohibeix la imposició de la pena capital i la de presó perpètua en delictes comesos per menors de 18 anys.

Als 44 països on hi havia dades disponibles, prop d'un 59% dels infants detinguts no havien estat sentenciats. Amb prou feines una minoria van rebre sentència privativa de llibertat, cosa que indicaria que la presó preventiva s'utilitza regularment com a càstig, en violació del dret a ser considerat innocent mentre no es demostrï la seva culpabilitat de conformitat amb llei, tal com estipula la Convenció.

A pesar que la Convenció prohibeix que els infants siguin sentenciats a la pena capital i a cadena perpètua sense possibilitat de llibertat, des de 2005, consta que cinc països han aplicat la pena de mort a menors de edat.

UNICEF I ELS INFANTS EN CONFLICTE AMB LA LLEI

UNICEF en l'àmbit mundial, UNICEF és membre del Grup Interinstitucional sobre Justícia Juvenil, que treballa per millorar la coordinació nacional i mundial en aquesta matèria, mitjançant el foment del diàleg continuat amb aliats nacionals sobre la reforma de la justícia juvenil, així com identificant, desenvolupant i difonent recursos i bones pràctiques.

Amb el suport d'aquest Grup, UNICEF i l'Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delictes van publicar un manual per mesurar indicadors sobre infants en conflicte amb la llei. Diversos països han començat a integrar aquests indicadors als seus sistemes nacionals. A l'Índia, Filipines, Somàlia i Sèrbia el 2006 es van aprovar noves lleis i esmenes legislatives sobre justícia juvenil i a altres països se'n van redactar els esborranys.

UNICEF va ajudar a millorar la protecció dels infants empresonats mitjançant la creació de programes de formació i materials per a vigilants i forces policials a Ghana, Haití, Timor Oriental i Turquia, i va fomentar un major ús d'alternatives a la detenció d'infants. A uns 16 països on es porten a terme aquest tipus de programes utilitzen procediments d'investigació i judicials que són favorables als infants i sensibles al gènere. De la mateixa manera, uns 34 països han pres mesures per implantar les Directrius de Nacions Unides relatives als Infants Víctima i Testimonis de Delictes.

UNICEF calcula que una mica més de 1.000 milions de nens viuen en països o territoris afectats per conflictes armats, i que aproximadament 300 milions són menors de cinc anys. S'estima que 18,1 milions de nens formaven part, en 2006, de les poblacions en condició de desplaçament, incloent-hi 5,8 milions que vivien com a refugiats i 8,8 milions com a desplaçats interns.

Les Nacions Unides calculen que en l'actualitat hi ha més de 250.000 infants vinculats a forces armades o grups armats. Aquesta categoria no només es refereix als nens i nenes que empenyen armes, sinó també a nens i nenes que són utilitzats com a cuiners, portadors o amb finalitats sexuals o de matrimoni forçat.

INFANTS EN CONFLICTES ARMATS

Abans de la Convenció hi havia un consens mundial sobre la necessitat de procurar atenció i protecció especials als infants en situacions de conflicte armat, i no faltaven les bones intencions i els esforços per part de la comunitat internacional per protegir les nenes i els nens contra les repercussions de les guerres. Tot i això, amb vista a aconseguir un canvi es necessitaven instruments més fermes i un esforç molt més coordinat. Enmig de la inestabilitat i el conflicte social, la Convenció brinda un marc legal internacional sòlid i coherent per garantir el dret contra qualsevol forma de maltractament.

El procés de redacció i adopció de la Convenció va renovar i avivar el

debat sobre la capacitat i la rellevància de les normes internacionals per protegir els infants en situacions de conflicte armat. Aquest debat ha donat lloc a una sèrie d'actuacions amb impactes positius per a infants en contextos de conflicte armat. En bona part d'aquestes accions, UNICEF hi ha jugat un paper important. El desembre de 2010, 129 països havien ratificat el Protocol Facultatiu relatiu a la Participació d'Infants en Conflictes Armats i almenys 76 havien fixat en 18 anys l'edat legal mínima per unir-se a les forces armades. A més, 78 països havien subscrit els Compromisos i Principis de París sobre la protecció d'infants contra el reclutament il·legal i la seva utilització per part de les forces o grups armats.

DESMOBILITZACIÓ D'INFANTS SOLDAT

A Burundi, el procés de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR) iniciat el 2001 es va completar cinc anys més tard, després d'haver acompanyat 3.028 antics infants soldat. A Afganistan, dins de la iniciativa de DDR Nous Començaments, UNICEF dirigeix un programa específic per a infants, en el qual el 2006, després de dos

anys d'activitats, 7.444 infants relacionats amb grups armats i afectats pel conflicte havien participat en el programa. Des de l'any 2001, es calcula que 60.000 infants s'han desmobilitzat i reintegrat a la vida civil a Costa d'Ivori, República Democràtica del Congo, Somàlia, Sudan, Colòmbia, Sri Lanka i Uganda.

VIOLACIONS DELS DRETS DE L'INFANT EN CONFLICTES ARMATS

En situacions en què es produeixen violacions tan greus dels drets dels infants, els avenços són, per definició, massa lents i escassos. Tot i això, especialment en el cas d'infants en conflictes armats, la Convenció s'ha convertit en una insígnia comuna de la qual fan bandera un nombre cada cop més gran d'organitzacions i persones, de manera que esdevé un instrument per als canvis reals i resultats tangibles per als infants.

A cada cop més països afectats per conflictes armats, les greus violacions dels drets de la infància

ja no passen desapercebudes, sinó que s'han convertit en un motiu de preocupació i estan a l'agenda de governs i de la comunitat internacional. Això és el resultat directe de la resolució 1.612 del Consell de Seguretat, que constitueix un pas important en la lluita per posar fi a aquestes violacions.

En 2006, amb el suport d'UNICEF, Burundi, Costa d'Ivori, la República Democràtica del Congo, Nepal, Somàlia, Sri Lanka i Sudan van començar a crear mecanismes de seguiment i elaboració d'informes sobre les violacions dels drets

de la infància en compliment de la resolució 1612 del Consell de Seguretat. Des d'aleshores, s'han instaurat aquests mecanismes, oficialment, a 14 països.

El mateix any, UNICEF va donar suport a sistemes nacionals de seguiment i elaboració d'informes a 41 països. A més, unes 52 oficines de país d'UNICEF feien seguiment i informaven, totalment o parcial, sobre les violacions dels drets de protecció de l'infant, d'acord amb el butlletí del Secretari General sobre Mesures Especials de Protecció contra l'Exploatació i l'Abús Sexuals.

LA VIOLÈNCIA SEXUAL

Al nord d'Uganda, UNICEF va coordinar esforços humanitaris per impedir i respondre a la violència de gènere en comunitats de persones desplaçades internament a causa del conflicte. UNICEF va facilitar el desenvolupament d'una agència interinstitucional, i va consolidar la capacitat dels principals agents pel que fa a atenció sanitària,

psicosocial i legal. En associació amb l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM), UNICEF va ajudar dones, nens i nenes víctimes del tràfic.

Gràcies als programes d'atenció directa, 654 supervivents de violència sexual i de gènere van rebre suport. Pel que fa a la finalitat de evitar l'explotació i

l'abús sexuals per part de treballadors humanitaris, UNICEF va redactar un Pla d'Acció de Nacions Unides sobre la prevenció de l'explotació i els abusos sexuals, va establir una xarxa i va formar el seu personal sobre el Codi de Conducta i les normatives per al personal de Nacions Unides.

ESPAIS AMICS DE LA INFÀNCIA

Una de les principals estratègies adoptades per UNICEF per garantir la protecció i ajuda als infants en situacions de conflicte armat, refugiats i desplaçats interns és la d'**Espais Amics de la Infància**.

Els Espais Amics de la Infància són una de les principals estratègies de protecció dels infants en conflictes armats.

En el marc de l'acció humanitària, aquests Espais proporcionen als infants un entorn segur on poden participar en activitats educatives i de lleure, i tenir accés a serveis bàsics d'atenció primària de salut i també de nutrició. Els programes s'adrecen a primera infància, nens i nenes i adolescents, així com als seus pares.

Des que la iniciativa es va llançar per primera vegada a Albània el 1999 durant la crisi de Kosovo, els Espais Amics de la Infància han anat guanyat reconeixement com

a model per promoure els drets dels infants refugiats i desplaçats interns. Des d'aleshores, els Espais Amics de la Infància s'han anat adaptant per tal d'atendre les necessitats específiques dels infants afectats per conflictes armats o emergències amb una gran varietat de resultats. Per exemple, en els camps de desplaçats interns i a les comunitats d'acollida de Darfur (Sudan) UNICEF dóna suport a 400 Espais Amics de la Infància, que beneficien uns 150.000 nens i nenes.

UNICEF I LA INFÀNCIA EN CONFLICTES ARMATS

UNICEF ha contribuït significativament a iniciatives de sensibilització d'alt nivell que han suposat un impuls per a l'aprovació al Consell de Seguretat i a l'Assemblea General de Nacions Unides de resolucions relatives a la infància i els conflictes armats. Aquestes iniciatives es van basar en el treball que UNICEF havia realitzat anteriorment amb l'estudi de Graça Machel i la col·laboració amb el Representant Especial del Secretari General per a la qüestió dels infants i els conflictes armats.

UNICEF actua abans, durant i després dels conflictes armats centrant-se en actuacions per protegir, salvar vides i garantir els drets de totes les nenes i els nens. Igualment, UNICEF ha treballat enormement en el desenvolupament de xarxes interinstitucionals, directrius i campanyes de sensibilització a favor de polítiques que protegeixin els drets dels infants en situacions de conflicte armat a escala regional i nacional.

A banda de la campanya contra les mines antipersona per aconseguir el Tractat d'Ottawa, UNICEF també va donar suport a la Coalició per Acabar amb la Utilització de Nens Soldats, dirigida per organitzacions no governamentals, i va fer campanya a favor del Protocol Facultatiu relatiu a la Participació de Nens en Conflictes Armats.

A més, UNICEF ha col·laborat en un programa orientat a la infància de la Xarxa d'Acció Internacional contra les Armes Lleugeres (IANSA), fòrum de més de 300 ONG d'arreu del món. Arran de la participació d'UNICEF a IANSA, moltes organitzacions han inclòs als seus programes sobre reducció d'armes i desarmament components adreçats als infants.

3. AVENÇOS I REPTES EN ELS DRETS DE PARTICIPACIÓ

Als últims 15 anys, les experiències de participació dels nens, nenes i adolescents a les escoles, a les seves comunitats, als mitjans de comunicació i als governs, ha despertat un interès creixent. Amb la participació es reconeix la seva condició com a ciutadans i del seu dret a expressar-se lliurement.

La participació d'infants i adolescents en la preparació de la Sessió Especial de les Nacions Unides a Favor de la Infància l'any 2002, així com en les reunions i actes relacionats, va fer que molts governs i persones obrissin els ulls i s'adonessin del paper i del potencial dels infants i adolescents com a agents del canvi. Aquesta Sessió Especial va suposar un impuls de la participació dels infants que s'ha sostingut en els últims anys i que ha comportat que, a molts països, els nens, nenes i adolescents hagin participat en la preparació de programes de desenvolupament i plans d'acció.

Infants i adolescents continuen participant, a més, en gran varietat d'espais a les seves respectives comunitats i societats, com els processos de presa de decisions i campanyes de sensibilització sobre els drets de la infància, en especial, el dret a l'educació i la prevenció de l'explotació laboral infantil. Així mateix, s'estan creant nous parlaments d'infants i els que ja estaven en marxa s'enforteixen com a mecanismes per sistematitzar les consultes entre els governs i la infància.

A l'àmbit mundial, els nens i els adolescents han participat activament en consultes i reunions sobre temes de gran transcendència, com ara l'estudi de Nacions Unides sobre la Violència Contra els Infants i la campanya mundial contra el VIH/SIDA. Per altra banda, la inclusió d'un acte i una declaració amb la infància

com a protagonista s'ha convertit en part oficial d'algunes trobades d'alt nivell com les cimeres del G-8 des de l'any 2006.

El 15 de setembre de 2006, el Comitè de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant va dedicar el dia del Debat General que se celebra anualment, a l'article 12 de la Convenció amb l'objectiu de preparar una Observació General sobre la participació de la infància. En aquesta reunió, UNICEF va fer una crida en favor de la institucionalització de la participació d'infants i adolescents a partir de la creació d'oportunitats, espais, estructures i mecanismes apropiats que facilitin i donin suport a la seva implicació i aportació continuades en la presa de decisions.

Finalment, el juliol de 2009 el Comitè dels Drets de l'Infant va aprovar l'Observació General nº 12 sobre el dret de l'infant a ser escoltat. Aquesta Observació General recull orientacions per als Estats Parts i altres agents per tal de millorar la comprensió i interpretació d'aquest article de la Convenció i explica en detall l'abast de la legislació i les polítiques necessàries per a una posada en pràctica completa. Així mateix, destaca els enfocaments òptims per a la seva aplicació i proposa uns requisits bàsics sobre els mitjans adequats per donar el pes apropiat als punts de vista dels infants en totes les qüestions que els afecten.

Si bé la participació és un dels

” **En l'àmbit mundial, els nens i els joves han participat activament en consultes i reunions sobre temes de gran transcendència**

principis rectors de la Convenció, resulta obvi que es pren menys seriosament que la resta de principis: la no discriminació, l'interès superior de l'infant i el dret a la vida, a la supervivència i al desenvolupament. Fins a cert punt, es podria considerar que la posada en pràctica del dret a la participació desafia determinats models socials, ja que es fonamenta en el fet que els infants són ciutadans amb drets i protagonistes actius del seu entorn. A més, hi ha menys experiència en aquest àmbit que en el terreny de la supervivència, el desenvolupament i la protecció infantil.

La gran majoria de decisions de caràcter públic que afecten la infància es prenen sense tenir en compte els punts de vista dels nens nenes i adolescents sense comptar amb ells. Tradicionalment, les polítiques s'han basat en l'assistència social, considerant la infància un receptor passiu d'atencions i serveis, i no pas un agent social. En general, les nenes i els nens poques vegades tenen influència en els recursos que se'ls assigna. Gran part de la tasca del govern i de la societat civil es porta a terme sense un reconeixement explícit de la infància i l'adolescència i les intervencions es realitzen en el seu nom, però sense ells.

No sol considerar-se que els nens i nenes siguin agents socials i polítics. A la majoria de països, les persones no poden votar en les eleccions nacionals i locals fins que compleixen els 18 anys. Així doncs, no és freqüent la presència oficial de la infància en els processos de presa de decisions, i en general calen mecanismes controlats pels adults perquè els nens i les nenes estiguin representats. Les nenes i els nens que participen en processos polítics moltes vegades són considerats agents especialitzats que poden aportar informació útil, més que no pas com a ciutadans o agents polítics amb drets per reivindicar i interessos per defensar.

Tot i que pot ser que els adults escoltin els nens i nenes a les conferències, quan es tracta de decisions importants, moltes vegades se'ls exclou. Els parlaments juvenils solen ser poca cosa més que clubs de debat en els quals aprenen qüestions sobre governança i política. Algunes de les iniciatives que pretenen promoure la participació dels joves són pur formulisme, ja que la seva finalitat és millorar la imatge de l'organització d'adults convocant que no pas beneficiar els propis nens i nenes.

ELS PARLAMENTS INFANTILS

A Burkina Faso es va crear el desembre de 2002 un Parlament Nacional d'Infants que, atés el seu èxit, s'està descentralitzant a escala provincial per aconseguir una major participació.

A Etiòpia, Malawi, Sud-àfrica i Namíbia van crear parlaments infantils i juvenils l'any 2003 amb temes de debat com el VIH/SIDA, la reducció de la pobresa,

els infants en situació de carrer i de vulnerabilitat, el medi ambient i una educació de qualitat. A Nigèria, després de la inauguració del Parlament Nacional el 2005, s'han creat trenta parlaments estatals seguint el seu exemple, de manera que reben consultes sobre processos legislatius i de creació de polítiques centrades en la infància de gran rellevància.

LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS EN LA SEVA PROTECCIÓ

A Nicaragua, els infants i adolescents estan treballant amb xarxes de comunitats i ONG per desenvolupar xarxes de "defensa social" a diversos municipis, amb l'objectiu de combatre la violència domèstica i la mà d'obra infantil. A Nigèria, estan implicats activament en programes d'educació entre iguals no sols com a part de la lluita contra el VIH/SIDA, sinó també contra el tràfic d'infants i les pràctiques tradicionals nocives com la mutilació genital femenina i el matrimoni infantil. Les xarxes de protecció de la infància de Sudan continuen implicant més d'una cinquantena de grups de joves

en el seguiment i l'elaboració d'informes sobre problemes de protecció de la infància.

En el marc del Projecte de Capacitació d'Adolescents de Bangla Desh, el 2006 es van formar 1.000 líders adolescents i es van crear 575 comitès a les comunitats. La finalitat era protegir les adolescents contra el matrimoni infantil i altres formes de violència, així com fomentar un entorn d'igualtat entre els dos sexes on les adolescents puguin ampliar les seves opcions, participar en els processos socials i econòmics i desenvolupar el seu potencial com a agents del canvi social.

EL PAPER D'UNICEF EN LA PARTICIPACIÓ

UNICEF promou programes que fomenten la participació dels infants i adolescents, donant suport a associacions i consells estudiantils, clubs extraescolars, mitjans de comunicació conduïts per nens o nenes o formació sobre salut entre iguals per a joves. També s'impulsa la representació de la infància en els organismes de govern locals i en processos de creació de polítiques, o les recerques dirigides per nens i nenes sobre temes com la violència contra els infants i l'explo-tació. En aquesta tasca, UNICEF treballa estretament amb una sèrie d'aliats a escala mundial, nacional i local.

Crèdits imatges:

UNI84738: Haiti post-quake recovery, Part I - 2010 © UNICEF/NYHQ2010-0727/LeMoyne
UNI85765: © UNICEF/NYHQ2009-2571/Holtz
UNI5003: © UNICEF/PAKA2008-0734/Noorani
UNI9425: © UNICEF/NYHQ2009-0178/Pirozzi
UNI10449: © UNICEF/BANA2006-00358/Akash.jpg
UNI22454 © UNICEF/MENA05911/UNICEF
UNI28426: © UNICEF/NYHQ2004-1309/Noorani
UNI30915: © UNICEF/NYHQ1998-0023/Freedman
UNI34533: © UNICEF/NYHQ2000-0037/Holmes
UNI40325: © UNICEF/NYHQ2004-0406/Nesbitt
UNI40741: © UNICEF/NYHQ2002-0644/Balaguer
UNI40994: © UNICEF/NYHQ2004-0937/Noorani
UNI41153: © UNICEF/NYHQ2005-0162/Noorani
UNI42678: © UNICEF/NYHQ2005-1185/LeMoyne
UNI43020. © UNICEF/NYHQ2005-1667/Mohan
UNI44110: © UNICEF/NYHQ2006-0403/Pirozzi
UNI44113: © UNICEF/NYHQ2006-0406/Pirozzi
UNI44508: © UNICEF/NYHQ2006-0658/Estey
UNI44548: © UNICEF
UNI45572: © UNICEF/NYHQ2005-2313/Pietrasik
UNI46393: © UNICEF/NYHQ2007-0041/Kamber
UNI47456: © UNICEF/NYHQ2007-0703/Estey
UNI47648: © UNICEF/NYHQ2005-2389/Khemka
UNI48294: © UNICEF/NYHQ2007-1356/Pirozzi
UNI48563: © UNICEF/NYHQ2007-1694/Pirozzi
UNI59268: UNICEF programmes in Malaysia - 2007 © UNICEF/NYHQ2007-2781/Mohan
UNI72753: UNICEF-supported programmes in Madagascar - 2009 © UNICEF/NYHQ2009-1240/Pirozzi
UNI72886: © UNICEF/NYHQ2009-1182/de Dieu Raelison
UNI81593: © UNICEF/MLIA2009-00164/Pirozzi
UNI82716: © UNICEF/NYHQ2010-0587/Pirozzi
UNI85764: © UNICEF/NYHQ2009-2569/Holtz
UNI86330: © UNICEF/PAKA2010-00211/Ramoneda
UNI88316: © UNICEF/NYHQ2010-0736/LeMoyne
UNI90131: © UNICEF/NYHQ2010-1373/Ramoneda
UNI102907: © UNICEF/NYHQ2011-0092/Noorani
UNI105527: © UNICEF/NYHQ2011-0289/Dormino

Barcelona, juny de 2011

Traducció: Violeta Roca i Font, Lluís Maria Todó

Edició i actualització de continguts: Maria Truñó i Salvadó, Quima Oliver i Ricart

Disseny, maquetació i il·lustració: Carla Ventosa Puig

Impressió: Arkab Gràfiques S.L

Aquesta obra té llicència Creative Commons de Reconeixement-No comercial-Sense obra derivada 2.5 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>). Es pot copiar, distribuir i comunicar públicament sempre i quan es reconegui i respecti l'autoria original i no se'n faci un ús comercial.

Dipòsit legal: B 23620-2011

UNICEF Comitè Catalunya
Carrer Mallorca 346, 08013 Barcelona
www.unicef.es

